

sportnota 2008-2013

deel 1

nota Grontmij/Marktplan

midden-drenthe

versie 9 augustus 2007

Sportbeleid Midden Drenthe 2008-2013

Concept

Gemeente Midden-Drenthe

Grontmij | Marktplan
Bussum, 9 augustus 2007

Verantwoording

Titel : Sportbeleid Midden Drenthe 2008-2013
Subtitel :
Projectnummer : 220698
Referentienummer :
Revisie :
Datum : 9 augustus 2007

Auteur(s) : Rob de Vries
E-mail adres : rob.devries@grontmijmarktplan.nl
Gecontroleerd door :
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door :
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Nwe 's-Gravelandseweg 40
1405 HM Bussum
Postbus 223
1400 AE Bussum
T +31 35 692 66 66
F +31 35 692 66 60
E info@grontmijmarktplan.nl
W www.grontmijmarktplan.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Achtergrond	5
1.2	Afbakening	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Ontwikkelingen in de sport	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Ontwikkeling in de sport	7
2.3	Overgewicht	8
2.4	Bevolkingsontwikkeling en ontwikkeling sportdeelname	10
2.5	De positie van verenigingen in Midden-Drenthe	11
3	Sportaccommodaties	12
3.1	Overzicht van de sportaccommodaties	12
3.2	Heeft Midden Drenthe voldoende sportaccommodaties?	12
3.2.1	Gebruik en bezetting gymlokalen en sporthallen	12
3.2.2	Gebruik en bezetting sportparken	12
3.3	Beheer en exploitaties van accommodaties	12
4	Kosten sport en per sporter	12
4.1	Uitgaven aan sport per inwoner	12
4.2	Contributies	12
5	Sportstimulering	12
6	Visie nieuw sportbeleid	12
6.1	Inleiding	12
6.2	Sportstimulering	12
6.3	Verenigingsondersteuningsbeleid en vrijwilligersproblematiek	12
6.4	Aanbod accommodaties	12
6.5	Privatiseringsbeleid	12
6.6	Tarieven en subsidies	12
6.7	Voorstel speerpunten	12
6.8	Vervolg	12

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De gemeente Midden Drenthe is ontstaan door een herindeling van Beilen, Westerbork en Smilde. De huidige gemeente telt circa 33.500 inwoners. De drie hoofdkernen zijn Beilen, Westerbork en Smilde. Daarnaast kent de gemeente nog een groot aantal kleine kernen.

Na de herindeling zijn de gemeentelijke tarieven geharmoniseerd. De gemeente wil op korte termijn een sportnota ontwikkelen die de beleidskaders aangeeft voor de periode 2008-2013. In het coalitie-akkoord 2006-2010 is een aantal uitgangspunten benoemd waaraan de nieuwe sportnota zal moeten voldoen, te weten:

- De nota moet een gedragen visie bevatten over de sportontwikkeling, inclusief de gehandicaptensport.
- Spreiding van accommodaties is een uitgangspunt vanuit het oogpunt van sociale samenhang en leefbaarheid waarbij de gemeente kiest voor zelfbeheer door de verenigingen.
- De gemeente wil een vast niveau van subsidiëring waarbij ze uitgaat van een vast percentage van kostendekking en waarbij toekomstige kostenstijgingen volledig in de tarieven worden doorberekend.
- Bij het bepalen van huurtarieven wordt rekening gehouden met eigen inkomsten van verenigingen uit bijvoorbeeld een kantine.

De gemeente wil de sportnota in drie stappen ontwikkelen. De eerste stap is een zogenaamde nulmeting. Het gaat om een analyse van de huidige situatie. De tweede stap is het ontwikkelen van een visie op basis van de analyse die in stap één is vervaardigd. En de derde en laatste stap is het uitwerken van de visie naar een concreet actieplan, met daarbij een financiële paragraaf en planning. Deze tussenrapportage bevat de analyse en een voostel voor de beleidsvisie. Op basis van de reacties van gemeentebestuur en externen (verenigingen en andere belanghebbenden) vindt de uitwerking plaats.

1.2 Afbakening

Voorafgaand aan de beleidsnota sport heeft (separaat) besluitvorming plaatsgevonden over de zwemaccommodaties in Midden-Drenthe. In deze nota verwijzen we naar recente besluitvorming op het gebied van de zwemaccommodaties.

1.3 Leeswijzer

Sport wordt heel sterk geassocieerd met de sportverenigingen. Van oudsher vervullen sportverenigingen een belangrijke schakel tussen de gemeente (die accommodaties ter beschikking stelt) en sporters. De tijd dat de sportvereniging de logische invulling was van de sportbehoefte is wel veranderd. Sportverenigingen zijn nog steeds heel waardevol en belangrijk, maar het aanbod is verbreed. In hoofdstuk 2 behandelen we vier onderwerpen die in “beweging” zijn. In de eerste plaats is dat de wijze waarop we sporten en welke processen daaraan ten grondslag liggen. In paragraaf 2.3 gaan we in op de toename van overgewicht en beweegarmoede in de samenleving. De visie die de gemeente heeft voor sport en bewegen heeft nauwe raakvlakken met het lokale gezondheidsbeleid. De derde ontwikkeling die we in hoofdstuk 2 behandelen is een doorkijk naar de toekomstige sportdeelname en dan vooral de behoefte aan sportaccommodaties. Als laatste (paragraaf 2.5) besluiten we met een diagnose van de verenigingsport in de gemeente.

Via een enquête zijn verenigingen benaderd over verschillende onderwerpen zoals de ledena-menstelling, knelpunten in de vereniging, ervaringen met de accommodaties en eventuele tekorten in het gebruik van accommodaties.

In hoofdstuk 3 staan de sportaccommodaties centraal en de vraag of Midden-Drenthe voldoende accommodaties heeft. Verder wordt ingegaan op de exploitatie en het beheer van de sportaccommodaties.

Een van de wensen die aan de nieuwe sportnota is gesteld is dat meer inzicht wordt gegeven in de kosten per sport. Hoofdstuk 4 geeft hierover de nodige informatie.

Met sportstimulering bedoelen we activiteiten vanuit de gemeente gefinancierd om de sportdeelname te verhogen. Hoofdstuk 5 gaat hier nader op in.

De sportnota valt uiteen in drie delen: een onderdeel analyse (deel 1), een onderdeel visie (deel 2) en een onderdeel uitwerking (deel 3). Deel 1 omvat de hoofdstukken 2 tot en met 5. Zij vormen als het ware de bouwstenen voor het nieuwe sportbeleid.

In hoofdstuk 6 (deel 2 van de sportnota) presenteren we de contouren van het nieuwe sportbeleid. Na overleg met de raadscommissie en externen (verenigingen en andere geïnteresseerden) wordt de nota eventueel bijgesteld en verder uitgewerkt.

2 Ontwikkelingen in de sport

2.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 beschrijven we een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op sport en bewegen in de toekomst. Allereerst gaan we in paragraaf 2.2 in op een aantal landelijke ontwikkelingen over de sportdeelname en de (veranderende) wijze waarop mensen sporten. Paragraaf 2.3 gaat in op overgewicht in Drenthe en in paragraaf 2.4 presenteren we de resultaten op een enquête onder sportverenigingen in Midden-Drenthe. In paragraaf 2.5 gaan we in op de te verwachten sportbehoefte in de komende tien jaar in de gemeente.

2.2 Ontwikkeling in de sport

De sportdeelname in Nederland stijgt, zij het heel langzaam. In 1991 lag de sportdeelname op 63%¹. In de jaren negentig verandert die nauwelijks (64% in 1995 en 65% in 1999), maar in 2003 bedraagt de sportdeelname 69%. In Nederland sporten nu ongeveer evenveel mensen in verenigingsverband als daarbuiten (sportschool of ongebonden). De ontwikkeling van de georganiseerde sport (verenigingssport) blijft echter achter bij de ongebonden sport. De grootste groei vindt plaats bij de ongebonden en commercieel beoefende sporten (skeeleren, wandelen/nordic walking, fitness en sportscholen). Het aantal georganiseerde sporters (alle sporten samen) stabiliseert. De ontwikkeling waarbij de verenigingssport marktaandeel verliest heeft verschillende oorzaken. We noemen enkele belangrijke factoren.

- Mensen hebben steeds meer behoefte aan vormen van vrijetijdsbesteding die inpasbaar zijn met hun eigen dagindeling.
- Mensen binden zich niet meer vanzelfsprekend aan collectieve waarden of het verenigingsleven. Naar verwachting zal dit proces nog voortgaan. Vrijwilligerswerk staat al jaren onder druk.
- Een deel van de consumenten ziet sport meer een middel voor een gezond en/of mooi lichaam en wil daar rechtstreeks aan werken in een sportschool of fitness. Een kleine groep voelt zich meer aangetrokken tot sporten die grensverleggend zijn (extreme sporten of prestatiegericht zoals een marathon).
- Consumptieve bestedingen (o.a. mobieltje en kleding) hebben aan belang gewonnen en jongeren moeten die vaak zelf bekostigen. Een baantje in het weekend of de avond is vaak nodig en kost tijd die voorheen onder meer voor sport bestemd was. Verenigingen hebben moeite om jongeren te binden.
- Naast een consument die meer vraagt, hebben verenigingen te maken met toenemende wet- en regelgeving zoals de Arbowet, aansprakelijkheid, legionella, regelgeving rond kantines, rookbeleid et cetera. Het besturen van verenigingen is in de loop der jaren complexer geworden.

Uit de hiervoor genoemde ontwikkelingen blijkt dat de sportconsument verandert. Het traditioneel sporten binnen een vereniging is nog wel omvangrijk maar de verenigingssport heeft steeds meer te maken met geduchte concurrentie.

¹ 63% van de bevolking van 6-79 jaar heeft de afgelopen 12 maanden aan sportieve activiteiten gedaan in Nederland in de vrije tijd, definitie Aanvullend Voorzieningen Onderzoek SCP.

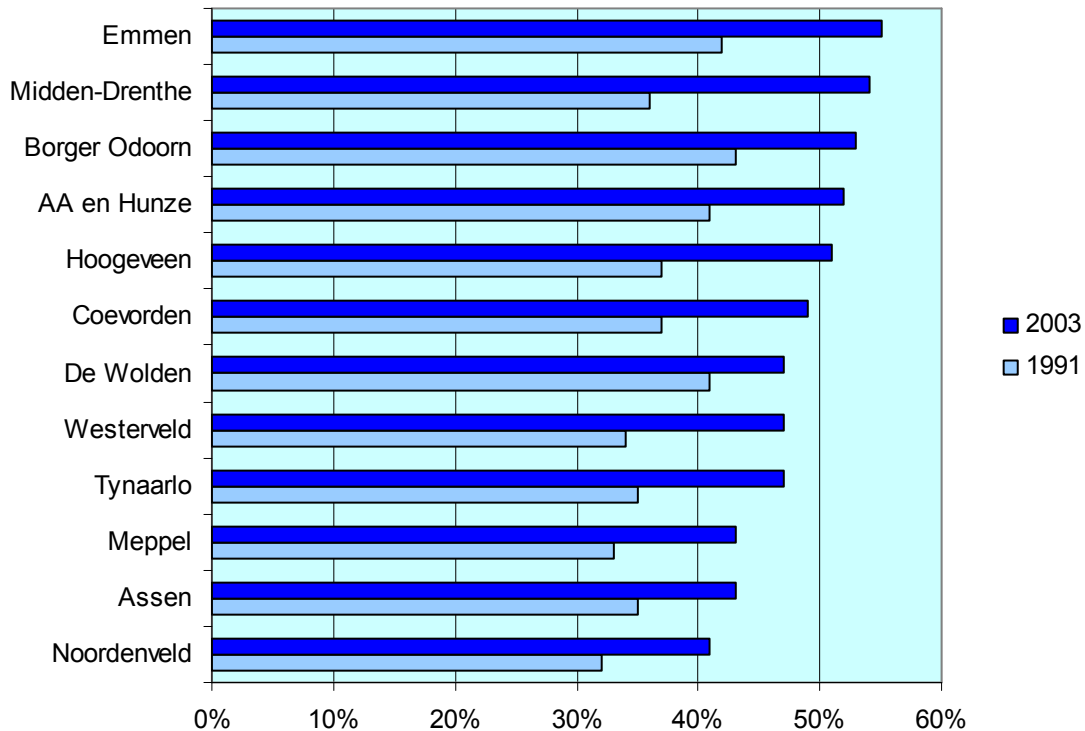
Afbeelding 2.1 Het aantal verenigingssporters is ongeveer even groot als ongebonden sporters (inclusief sportschool en fitness) en het belang van de ongebonden sport groeit nog steeds

2.3 Overgewicht

Overgewicht is in toenemende mate een probleem in de westerse samenleving en dus ook in Nederland. Uit cijfers van de GGD Drenthe blijkt dat iets meer dan de helft van de volwassenen in Midden-Drenthe te maken heeft met overgewicht en dat voor alle gemeenten in Drenthe blijkt dat de afgelopen 12 jaar overgewicht is toegenomen.

De percentages (in Midden-Drenthe 54%) zijn gebaseerd op een steekproef en dat wil zeggen dat een uitkomst binnen een bepaalde bandbreedte ligt. In deze situatie is die voor Midden-Drenthe +/- 5%. Een uitkomst van 54% kan dus ook 49% of 59% zijn. Die kanttekening is wel belangrijk omdat niet geconcludeerd moet worden dat Midden-Drenthe na Emmen het slechts scoort qua overgewicht. Wel mag geconcludeerd worden dat overgewicht veel voorkomt en duidelijk is gestegen ten opzichte van 1991.

Afbeelding 2.2 Overgewicht (bmi² 25+) onder volwassenen

Bij kinderen en jeugdigen vormt overgewicht ook een toenemend probleem. Landelijk heeft een op de zeven kinderen te maken met overgewicht en dat is ongeveer ook het beeld in Midden-Drenthe. Kinderen uit gezinnen met een lagere opleiding of lager inkomen hebben vaker overgewicht en beweegarmoede.

Tabel 2.1 Percentage leerlingen van groep 2 (5/6 jaar) en klas 2 (13/14 jaar) met overgewicht

	groep 2 (5-6 jaar)	klas 2 (13-14 jaar)
Aa en Hunze	16%	15%
Assen	12%	13%
Borger-Odoorn	7%	22%
Coevorden	14%	20%
Emmen	13%	20%
Hoogeveen	14%	17%
Meppel	12%	13%
Midden-Drenthe	13%	17%
Noordenveld	11%	26*
Tynaarlo	5%	niet bekend**
Westerveld	14%	18%
De Wolden	15%	17%
Drenthe	13%	17%

* Hoog percentage in Noordenveld mogelijk veroorzaakt door oververtegenwoordiging van leerlingen van het vmbo, groot deel van leerlingen, van andere onderwijstypen volgen onderwijs buiten de provincie Drenthe

** Merendeel van jongeren uit Tynaarlo volgt voortgezet onderwijs buiten de provincie Drenthe.

² Bmi staat voor body mass index en geeft de verhouding weer tussen lengte en gewicht.

2.4 Bevolkingsontwikkeling en ontwikkeling sportdeelname

De toekomstige behoefte aan sportaccommodaties wordt beïnvloed door drie factoren:

- de absolute ontwikkeling van de bevolking in Midden-Drenthe;
- de sportdeelname (het aandeel van de bevolking dat sport);
- de wijze waarop mensen sporten (in verenigingsverband en daarmee vooral via gemeentelijke accommodaties of gebonden of via commerciële accommodaties).

Absolute ontwikkeling bevolking

De gemeente Midden-Drenthe heeft voor de ontwikkeling van Woonplan een bevolkingsprognose opgesteld. De prognose laat een bevolkingsgroei zien van ca 33.400 inwoners in 2010 tot 33.700 in 2015. Daarna groeit de bevolking licht tot 34.200 in 2025. De samenstelling van de bevolking wijzigt in die zin dat het aandeel jongeren afneemt en het aandeel ouderen aanzienlijk stijgt. Het aantal inwoners per 1 januari 2007 is inmiddels 33.571. We concluderen dat de feitelijke bevolkingsontwikkeling iets vooruitloopt op de prognose van de gemeente, maar van een sterke stijging is geen sprake.

Tabel 2.2 Verwachte bevolkingssamenstelling gemeente Midden-Drenthe

	2005	2010	2015
0-19	25,0%	23,7%	23,0%
20-34	14,5%	13,7%	13,6%
35-54	31,4%	30,5%	28,7%
55-64	13,4%	14,9%	15,3%
65-74	8,6%	9,5%	11,7%
75+	7,0%	7,4%	8,0%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%
Absoluut	32.978	33.400	33.700

Bron: Woonplan, Gemeente Midden-Drenthe

Ontwikkeling sportdeelname

Landelijk ontwikkelt de sportdeelname (het aandeel mensen dat sport) zich licht positief. Die ontwikkeling gaat echter heel langzaam. Op lokaal niveau is in 2003 de sportdeelname gemeten. De uitkomst lag toen op 68,8%.

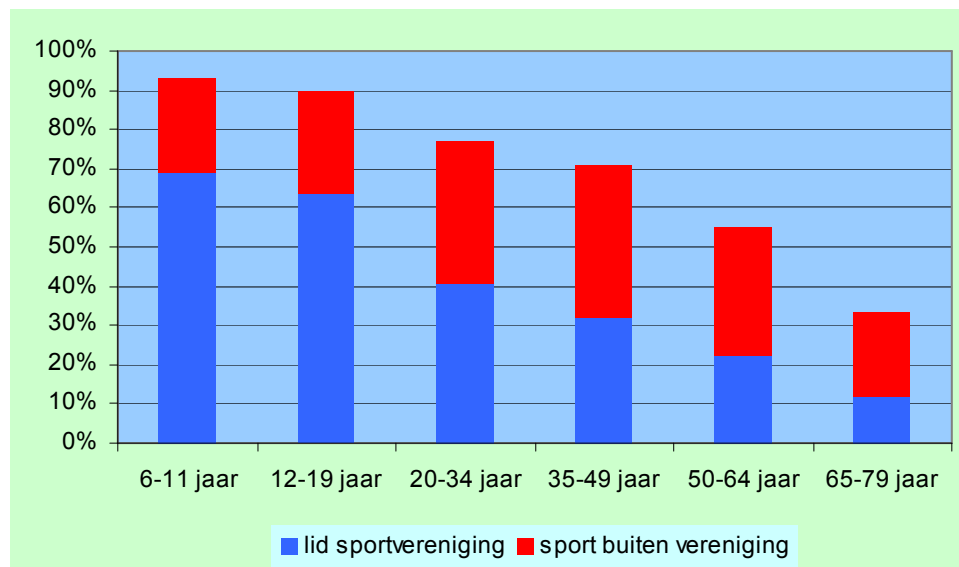
Ontwikkeling georganiseerd sporten

Sporten kan veelal op drie manieren: via een sportvereniging, via een sportschool (commerciële) of ongebonden (vrij zwemmen, hardlopen...). Al jaren is een trend waarneembaar dat het aandeel van de georganiseerde sport heel langzaam terrein verliest ten opzichte van de ongebonden sport en de commerciële sportbeoefening. Landelijk sporten nu ongeveer evenveel mensen via verenigingen als via de sportschool of ongebonden. De groei van de sportdeelname landelijk zit met name bij de ongebonden en de commerciële sportbeoefening. De georganiseerde sport is als totaal redelijk stabiel qua ledenaantallen.

De lichte groei van de bevolking in Midden-Drenthe betekent in de eerste plaats dat we vanuit de bevolkingsgroei geen spectaculaire verandering in de sportbehoefte kunnen verwachten. Stel dat er 1000 inwoners bijkomen op lange termijn, dan levert dat circa 600 sporters op waarvan de helft ongebonden sport en de helft via verenigingen (verspreid over een groot aantal verenigingen).

Naast dit (lichte) positieve effect is de vergrijzing voor verenigingen minder gunstig wat betreft de actieve sporters. De sportdeelname neemt af naarmate de leeftijd stijgt (zie afbeelding 2.3). Dat geldt voor instroom van nieuwe leden, maar dat heeft ook gevolgen voor de "zittende" leden.

Afbeelding 2.3 Sportbeoefening Nederlanders, 2003 (SCP)

Al met al verwachten we dat de sportdeelname wel licht zal stijgen in Midden-Drenthe, maar de ongebonden en commerciële sportbeoefening daarvan meer profiteren. Voor de georganiseerde sportbeoefening in Midden-Drenthe verwachten we geen grote veranderingen. De buitensport zal die vraag op kunnen vangen. Bij de binnensport is dat moeilijker (geen capaciteit meer in de populaire doordeweekse uren van 18.00-22.00 uur). Verder is er steeds meer behoefte aan sporten en bewegen in de vrije ruimte. Dat vraagt ook aandacht bij de inrichting van onze woonomgeving (plekken voor sport en spel en recreatie in en om de gemeente en verkeersveilige routes).

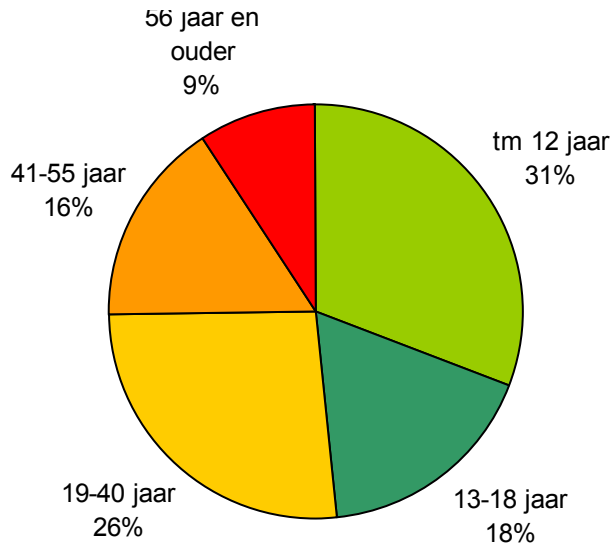
2.5 De positie van verenigingen in Midden-Drenthe

Voor de ontwikkeling van de sportnota is een enquête uitgevoerd onder de sportverenigingen in Midden Drenthe. De respons op deze enquête bedraagt 61%. Voor een schriftelijke enquête is dat hoog. In deze paragraaf zal op onderdelen een vergelijking worden gemaakt van de Midden-Drenthse situatie met landelijke gegevens. De landelijk cijfers zijn afkomstig van de Verenigingsmonitor 2005 van NOC*NSF. De respons op deze Verenigingsmonitor bedraagt overigens 62%.

Ledensamenstelling en ontwikkeling

Iets minder dan de helft van de leden bij de verenigingen in Midden-Drenthe is jeugdlid (tot en met 18 jaar). Inwoners van 41 jaar of ouder vormen een kwart van het ledenbestand (zie afbeelding 2.4).

Afbeelding 2.4 Leeftijdverdeling leden van sportverenigingen Midden-Drenthe (bron enquête)

In veel gemeenten zijn gehandicapten een speciale doelgroep in het sportbeleid. In Midden Drenthe heeft 15% van de verenigingen één of meer gehandicapte leden. Van alle aangesloten leden (sporters) is 2% gehandicapt. Het grootste deel daarvan is lid bij de gehandicaptensportvereniging. De verenigingen in Midden Drenthe hebben (volgens de enquête) geen topsporters³ onder hun leden. Verenigingssport in de gemeente wordt vooral op recreatief en/of prestatief niveau beoefend, maar er zijn natuurlijk ook inwoners die op hoog niveau hun sport beoefenen.

Verenigingen in Midden Drenthe over accommodaties (bij accommodaties)

In de enquête onder verenigingen is expliciet gevraagd of men beschikt over voldoende uren in de zaal of zwembad of over voldoende velden. De binnensportverenigingen hebben op weekbasis behoefte aan 27 uur meer zaalgebruik dan nu mogelijk is. Het tijdstip van die extra behoefte ligt op doordeweekse avonden tussen circa 18.00 uur en 22.00 uur. De verenigingen die gebruik maken van de zwembaden hebben behoefte aan 6 uur meer per week en bij de buitensport is volgens de verenigingen behoefte aan 2 velden extra.

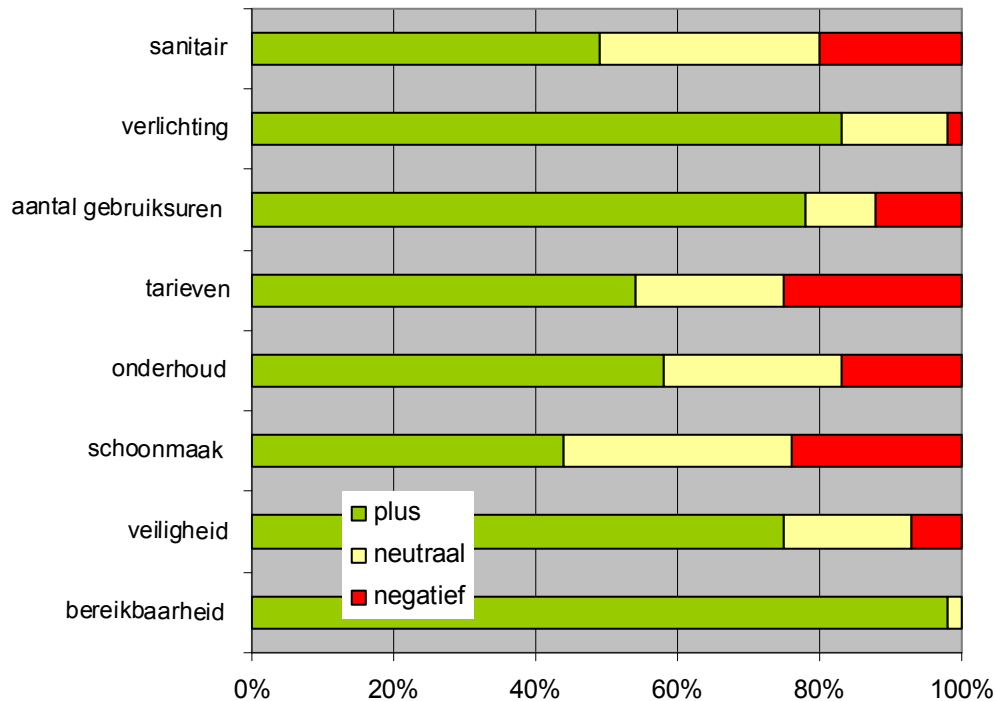
De uitkomst bij de binnensport is zeer herkenbaar en komt eigenlijk in bijna iedere gemeente voor. Verenigingen hebben in grote mate behoefte aan zaalruimte tussen 17.00 uur en 22.00 uur op doordeweekse dagen en de capaciteit is niet berekend op die piekbehoefte. Als dat wel het geval zou zijn, dan zou er een grote leegstand ontstaan op de andere uren (en dat zou een nog groter exploitatietekort opleveren).

Twee buitensportverenigingen hebben in de enquête opgemerkt dat zij beschikken over onvoldoende kleedruimten.

In de enquête is de verenigingen ook gevraagd de accommodatie waar zij het meest gebruik van maken te beoordelen op een aantal onderdelen. De resultaten zijn weergegeven in afbeelding 2.5.

³ In de enquête is de definitie van topsport toegelicht: sporters die deelnemen aan interlandwedstrijden of presteren op niveau van finales of eindrondes van EK's, WK's, OS, of daarmee vergelijkbare toernooien of in staat zijn dat niveau binnen afzienbare termijn te behalen.

Afbeelding 2.5 Beoordeling accommodaties door verenigingen

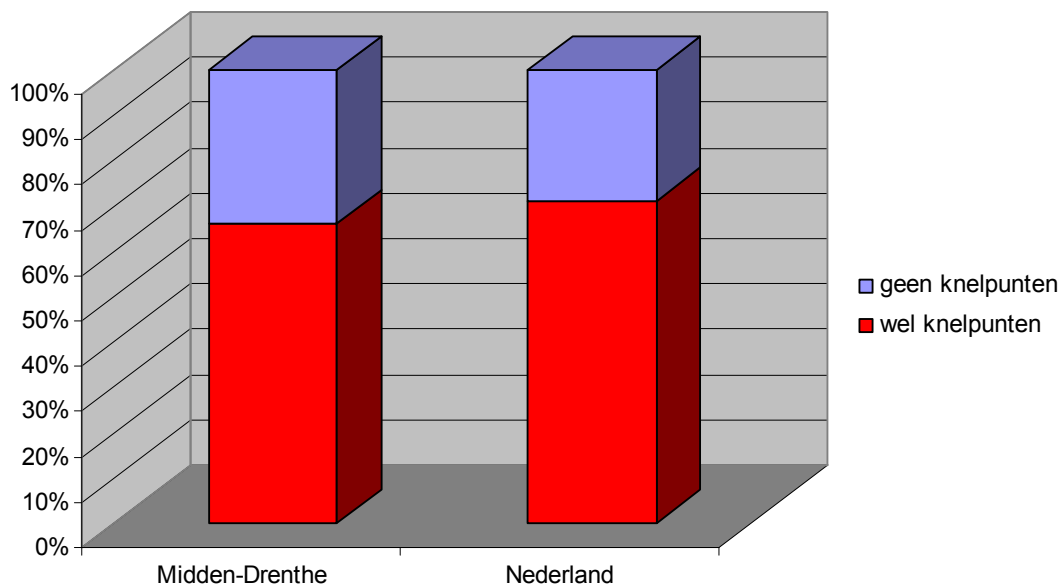

Over het geheel genomen is de beoordeling van accommodaties positief. Als er sprake is van kritiek, dan is dat het grootst over de tariefstelling en de schoonmaak. Dat laatste wordt vooral opgemerkt door de binnensportverenigingen.

Verenigingen en knelpunten

Tweederde van de geënquêteerde sportverenigingen in Midden-Drenthe heeft een of meer knelpunten of zorgen. Landelijk is dat aandeel vergelijkbaar (71% wel problemen tegenover 29% niet).

Afbeelding 2.6

Aan de verenigingen in Midden Drenthe is gevraagd wat de drie grootste knelpunten zijn. De resultaten daarvan zijn:

- 46% vrijwilligerstekort;
- 39% financiële problemen (steeds lastiger begroting sluitend te krijgen);
- 25% ledenbehoud;
- 18% tijdstip zaalhuur;
- 11% te weinig uren in de zaal, te weinig uren zwembad of tekort velden;
- 4% sociale onveiligheid of diefstal;
- 4% gebrekkig onderhoud;
- 11% ander antwoord.

De problemen die verenigingen in Midden-Drenthe hebben, komt overeen met de situatie landelijk. Ieder jaar vormt het tekort aan vrijwilligers het grootste probleem onder de Nederlandse verenigingen, gevolgd door problemen met de financiën en problemen met de accommodatie.

Vrijwilligerstekort

De hiervoor genoemde percentages hebben betrekking op een open vraagstelling (Heeft u problemen en zo ja welke?). In de enquête is ook expliciet gevraagd (aan alle verenigingen) of de vereniging wel of niet beschikt over voldoende vrijwilligers. Iets meer dan de helft (55%) zegt over voldoende vrijwilligers te beschikken en 45% heeft niet voldoende vrijwilligers. Landelijk is de situatie vergelijkbaar (60% voldoende, 40% niet voldoende).

Verenigingen zoeken vooral vrijwilligers voor

- Training, begeleiding of lesgeven (door 40% genoemd indien niet voldoende vrijwilligers)
- Bestuursfuncties (door 40% genoemd indien niet voldoende vrijwilligers)
- Arbitrage of jurering (door 28% genoemd indien niet voldoende vrijwilligers)
- Organisatie van evenementen of nevenactiviteiten (door 25% genoemd)
- Bar- en kantinediensten (door 15% genoemd).

We zien dat verenigingen vooral moeite hebben om vrijwilligersfuncties in te vullen die een langdurige en substantiële inzet vragen. Dat is ook een landelijke ervaring. Over het algemeen lukt het beter om mensen te vinden voor een eenmalige inspanning of activiteit.

Het verbeteren van het vrijwilligersprobleem in de sport staat al jaren “hoog op de agenda” en er zijn ook veel tips of aanbevelingen ontwikkeld. Een van die aanbevelingen is dat verenigingen veel meer aandacht moeten schenken aan vrijwilligersbeleid, aan het inwerken van vrijwilligers, het tijdig zoeken van een vervanger, het opstellen van een functieprofiel en takenoverzicht, het belonen van vrijwilligers, het voorkomen van te zware portefeuilles en opdelen van taken, het actief betrekken van jeugd in het functioneren van de vereniging et cetera. Bij die aanbevelingen past ook het aanstellen of instellen van een vrijwilligerscoördinator of vrijwilligerscommissie. In de enquête is gevraagd in hoeverre verenigingen in Midden-Drenthe beschikken over een coördinator of vrijwilligerscommissie. 2% heeft een coördinator en 18% een vrijwilligerscommissie. Vier op de vijf verenigingen heeft geen commissie of coördinator voor vrijwilligersbeleid. Veel verenigingen in Midden Drenthe hebben een beperkte omvang en we zien dat grotere verenigingen vaker een coördinator of commissie instellen dan een kleine vereniging.

Wachtdienst of ledenstop

Een zeer klein deel van de geënquêteerde verenigingen in Midden-Drenthe heeft een wachtdienst of ledenstop (2% wel en 98% niet). Ten opzichte van de landelijke situatie steekt Midden-Drenthe daar gunstig bij af. Van alle Nederlandse sportverenigingen hanteert 11% een ledenstop en 14% een wachtdienst. In paragraaf 2.2 is aangegeven dat landelijk het aantal leden bij sportverenigingen stabiliseert en dat de commerciële en ongebonden sport groeit. Dat is natuurlijk een geaggregeerd (totaal) beeld. Ook onder Nederlandse sportverenigingen zijn er verenigingen met een wachtdienst (zij het landelijk dus 14%). We zien wachtdiensten en ledenstops vooral onder populaire verenigingen of sporten al dan niet in snel groeiende steden (hockey is een snelgroeiende sport en diverse verenigingen hebben wachtdiensten, dat geldt soms ook voor bijvoorbeeld tennis of voetbal). Midden-Drenthe heeft met deze problemen dus nauwelijks te maken.

Financiële situatie

In de landelijke verenigingsmonitor wordt gevraagd hoe verenigingen hun financiële positie omschrijven. Landelijk zegt 5% dat de financiële positie zorgwekkend of minder gezond is. Eenderde omschrijft de positie als redelijk en volgens 61% is die gezond tot zeer gezond. In Midden-Drenthe is dat beeld iets minder gunstig in die zin dat de groep die de eigen situatie als minder gezond omschrijft, groter is dan landelijk (13% geeft in Midden-Drenthe aan dat de financiële positie minder gezond is). De verschillen zijn echter niet groot.

Over de financiële positie nog een kleine toelichting. Eerder (zie afbeelding 2.6) was gevraagd of verenigingen knelpunten hadden en zo ja welke. Tweederde van de verenigingen heeft knelpunten en van die groep noemt 39% ‘financiële problemen. Die 39% is teruggerekend naar alle verenigingen 26% (tweederde van 39% is 26%). De antwoorden die verenigingen bij die eerdere vraag hebben gegeven waren vooral als toelichting dat het steeds moeilijker wordt voor verenigingen om de eindjes aan elkaar te knopen.

3 Sportaccommodaties

3.1 Overzicht van de sportaccommodaties

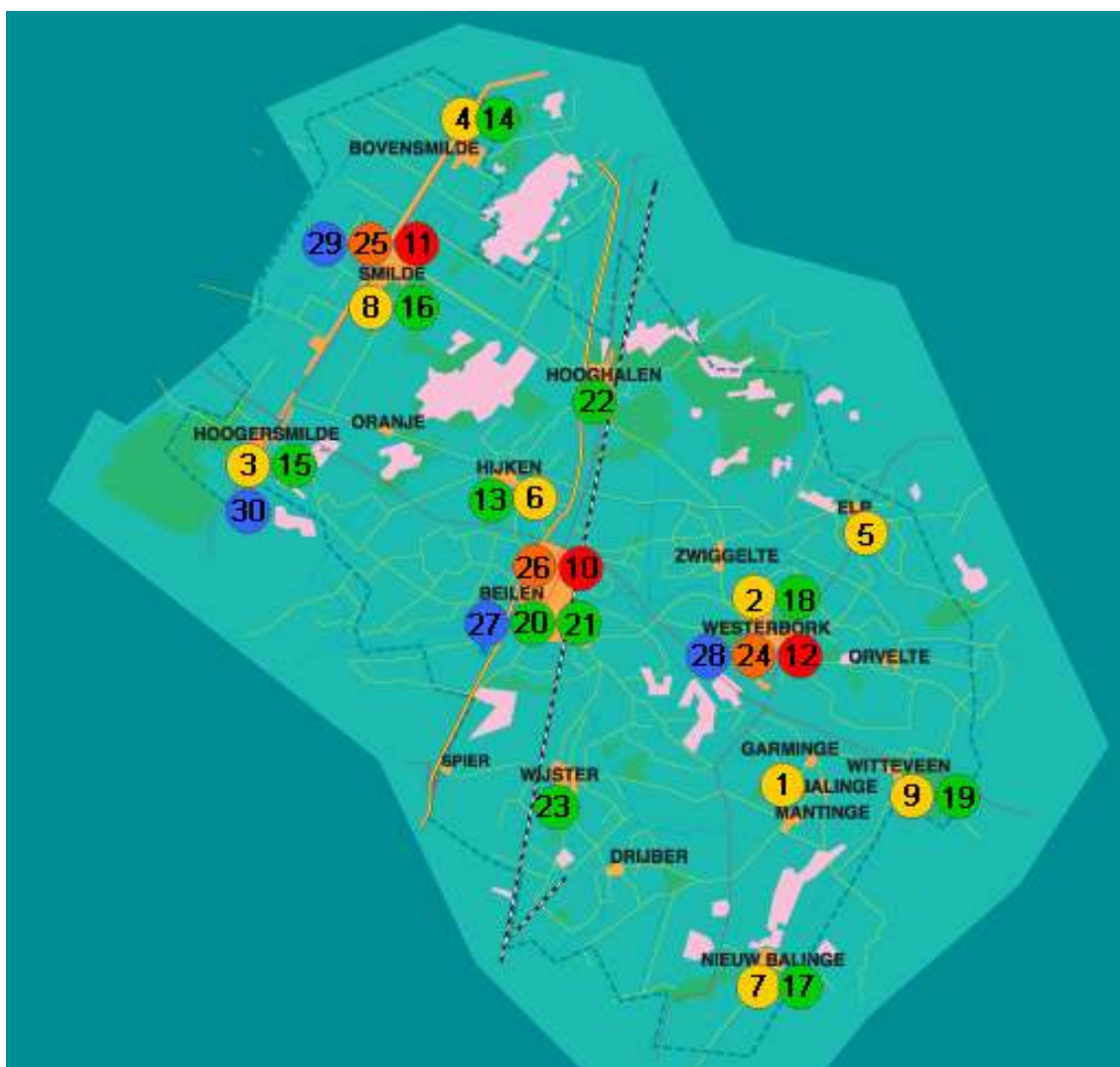
De gemeente Midden-Drenthe is een gemeente met een groot verzorgingsgebied. De afstand tussen bijvoorbeeld Nieuw-Balinge in het zuiden en Bovensmilde in het noorden is in de praktijk al snel 35 kilometer. Midden-Drenthe heeft een groot aantal sportaccommodaties. De gemeente beheert en exploiteert negen gymlokalen (weergegeven in afbeelding 3.1). Het CSG Beilen (voortgezet onderwijs) heeft daarnaast nog een eigen gymzaal. In de drie grootste kernen Beilen, Smilde en Westerbork is een sporthal aanwezig. Er zijn veertien buitensportcomplexen:

- 10 voetbalcomplexen;
- 1 korfbalcomplex;
- 3 tenniscomplexen.

Van de veertien sportparken worden er zeven door de gemeente geëxploiteerd. De drie grootste kernen hebben (geprivatiseerde) tennisaccommodaties. Beilen heeft een combibad (overdekt en buitenbad) en Smilde een overdekt zwembad. Westerbork en Hoogersmilde hebben buitenbaden (Hoogersmilde geprivatiseerd).

Naast de sportaccommodaties zoals weergegeven in afbeelding 3.1 heeft de gemeente diverse commerciële sportaccommodaties zoals maneges in Beilen, Hoogersmilde, Westerbork en Hooghalen en sportscholen of fitnesscentra in Westerbork (2) en Beilen (2). In Spier is een bikecentrum (verhuur mountainbikes) gevestigd. Beilen beschikt ook over een overdekte schiet-sportaccommodatie. In de gemeente zijn veertien ijsbanen. In Hooghalen exploiteert een stichting het dorpshuis waarin ook een gymzaal is opgenomen.

Afbeelding 3.1 Situering sportaccommodaties (nrs. 20 t/m 26 en 30 betreft geprivatiseerde accommodaties)

0 Gymzaal Balinge	11 Smeltehal Smilde	21 Sportpark Noord-West
1 Gymzaal Westerborg	12 Börkerkoel Westerborg	22 Sportcomplex Hooghalen en dorpshuis/gymzaal
2 Gymzaal Hoogersmilde	13 Sportpark Hijken	23 Sportcomplex te Wijster
3 Gymzaal Bovensmilde	14 Sportpark Bovensmilde	24 Tennispark Westerborg
4 Gymzaal Elp	15 Sportpark Hoogersmilde	25 Tennispark Smilde
5 Gymzaal Hijken	16 Sportpark 't Kyllot Smilde	26 Tennispark te Beilen
6 Gymzaal Nieuw Balinge	17 Sportpark Nieuw Balinge	27 Zwembad De Peppel Beilen (combibad)
7 Gymzaal Smilde	18 Sportpark De Perkenslag	28 Zwembad De Boskamp Westerborg (openlucht)
8 Gymzaal Witteveen	19 Sportpark Witteveen	29 Zwembad De Smelte Smilde (overdekt)
9 Drenthehal Beilen	20 Korfbalaccommodatie Beilen	30 Openluchtbad Hoogersmilde

3.2 Heeft Midden Drenthe voldoende sportaccommodaties?

3.2.1 Gebruik en bezetting gymlokalen en sporthallen

De negen (gemeentelijke) gymlokalen hebben in de eerste plaats een functie voor het bewegingsonderwijs. Drie gymlokalen hebben een verouderde maatvoering voor het bewegingsonderwijs. Verschillende gymlokalen zijn in de loop der jaren gerenoveerd. De gemeente handelt voor het onderhoud van de accommodaties een meerjaren onderhoudsplanning.

Tabel 3.1 Overzicht gymlokalen

Naam gymzaal	Bouwjaar	Afmetingen	Boekwaarde/ kapitaallasten	Opmerkingen
1. Elp	1959	15 x 7 meter	0/fin. afgeschr.	Voldoet niet a.d. afmetingen
2. Witteveen	1980	21 x 12 meter	0/fin. afgeschr.	
3. Hijken	1972	21 x 12 meter	54.800/ 7.800	
4. Hoogersmilde	1980	21 x 12 meter	223.000/26.200	
5. Westerbork	1955	18 x 10 meter	0/fin. afgeschr.	Voldoet niet a.d. afmetingen
6. Nieuw-Balinge	1979	21 x 12 meter	4.200/200	
7. Bovensmilde	1972	21 x 12 meter	103.200/12.700	
8. Balinge	1950	16 x 7,5 meter	0/fin. afgeschr.	Voldoet niet a.d. afmetingen
9. Emmastraat Smilde	1965	21 x 12 meter	19.900/ 3.700	

De negen gemeentelijke gymlokalen kennen een gemiddelde bezetting (in de winter) van circa 50% (incidentele verhuur buiten beschouwing gelaten). De bezetting doordeweeks overdag is gemiddeld 58% (landelijk 50-80%). De bezetting doordeweeks in de middag (na 15.30) en in het weekend is relatief hoog, namelijk 44%. Landelijk is dat doorgaans 15% tot 35%. De *gymlokalen* in Bovensmilde en Smilde zijn overdag volledig bezet. Het gebruik van de gymzalen in de gemeente Midden-Drenthe is typisch voor een gemeente met veel kleinere kernen.

Tabel 3.2 Bezetting gymlokalen winterseizoen 2006/2007

	na 15.30 en woensdag na 12.00 en in weekeinde		overdag tot 15.30 / (12.00 woensdag)		Totaal per week gemiddeld	
	uren	bezetting	uren	bezetting	uren	gemiddelde bezettingsgraad
		o.b.v. 37 uur		o.b.v. 26 uur		
1. Elp	4,5	12%	8,00	31%	12,50	20%
2. Witteveen	8,75	24%	9,75	38%	18,50	29%
3. Hijken	25	68%	13,25	51%	38,25	61%
4. Hoogersmilde						
	14,25	39%	16,25	63%	30,50	48%
5. Westerbork	23,25	63%	5,25	20%	28,50	45%
6. Nieuw-Balinge	12	32%	14,75	57%	26,75	42%
7. Bovensmilde	26,5	72%	29,75	114%	56,25	89%
8. Balinge	11	30%	13,00	50%	24,00	38%
9. Emmastraat Smilde	22	59%	26,00	100%	48,00	76%
gemiddeld	16	44%	15,11	58%	31,11	49%
<i>landelijk gemiddeld</i>		<i>15%-35%</i>		<i>50%-80%</i>		

De gymzalen hebben een functie voor een of enkele scholen en daardoor is de bezetting overdag gemiddeld ongeveer 50%. In meer compacte gemeente (met aaneengesloten bebouwing) bedient een gymlokaal meer scholen en daar is dan ook meestal een wat hogere bezetting dan 50% mogelijk. In de namiddag en avond gebruiken relatief vaak verenigingen de gymlokalen in Midden-Drenthe.

Naast de negen gemeentelijke gymlokalen heeft Midden-Drenthe drie sporthallen; de Borkerkoel in Westerbork, de Smelthehal in Smilde en de Drenthehal in Beilen. Overdag doordeweeks is de bezetting in de sporthallen Borkerkoel en Smelthehal niet zo hoog en dat komt doordat deze kernen ook nog gymzalen hebben (in Beilen maakt het basisonderwijs gebruik van de sporthallen). Het is overigens niet mogelijk om de gymzalen in Westerbork en Smilde vrij te roosteren en onder te brengen in de sporthal ter plaatste, omdat de sporthallen nauwelijks capaciteit in de avond vrij hebben.

's Avonds is het gebruik van de drie sporthallen erg hoog en is er alleen tussen 22.00 uur en 23.00 nog ruimte beschikbaar. De bezetting zaterdag en zondag is (in tegenstelling tot doordeweeks) weer relatief hoog. Verenigingen en bonden benutten de hallen dan weer voor training en/of competities.

Tabel 3.3 Bezetting sporthallen winterseizoen 2006/2007

		borkerkoel	smelthehal	drenthehal	drenthehal
		3 zaal-	2 zaal-	groen	blauw
		den	den		
8.30-23.00	maandag	47%	63%	84%	81%
	dinsdag	59%	78%	82%	80%
	woensdag	75%	55%	93%	76%
	donderdag	57%	82%	81%	71%
	vrijdag	55%	65%	90%	70%
9-19 uur	zaterdag	93%	56%	118%	61%
10-16 uur	zondag	48%	54%	82%	43%

Naast de drie gemeentelijke sporthallen is in Midden-Drenthe ook de sporthal die door de Stichting Sportvoorzieningen Wijster wordt geëxploiteerd. Diverse verenigingen maken gebruik van deze sporthal⁴. Op doordeweekse dagen is deze sporthal in de avonduren volledig bezet. Er is volgens de stichting nog wel ruimte voor verenigingen in de avonduren in het weekend en overdag (door de week en in het weekend). Overdag wordt de sporthal gebruikt door scholen en door gymnastiekverenigingen.

Extra behoefte zaalruimte bij verenigingen

Voor het opstellen van de sportnota is een enquête uitgevoerd onder verenigingen. In deze enquête is expliciet gevraagd of men beschikt over voldoende uren voor de zaalsport. De binnensportverenigingen hebben op weekbasis behoefte aan 27 uur meer zaalgebruik (in de sporthal) dan nu mogelijk is. Het tijdstip van die extra behoefte ligt op doordeweekse avonden tussen circa 18.00 uur en 22.00 uur. De uitkomst bij de binnensport is zeer herkenbaar en komt eigenlijk in bijna iedere gemeente voor. Verenigingen hebben in grote mate behoefte aan zaalruimte in de sporthal tussen 17.00 uur en 22.00 uur op doordeweekse dagen en de capaciteit is niet berekend op die piekbehoefte. Als dat wel het geval zou zijn, dan zou er een grote leegstand ontstaan op de andere uren (en dat zou een nog groter exploitatietekort opleveren). De capaciteit in gymlokalen 's avonds is geen optie voor deze onvervulde vraag. Gymlokalen hebben een dusdanige

⁴ Onder andere volleybalvereniging Drijber, gymnastiekvereniging SGV Wijster, korfbalvereniging Pesse, volleybalvereniging Quinto, voetbalvereniging Wijster, handbalvereniging SVWW en diverse futsalteams.

krappe maatvoering dat veel verenigingen niet of beperkt uit de voeten kunnen met een gymlokaal (geen mogelijkheden om wedstrijden te spelen of te oefenen en zaalhoogte van 5,5 meter is onvoldoende).

Conclusie

De *gymlokalen* in Bovensmilde en Smilde zijn overdag goed bezet. Volgens de leerlingenprognoses voor deze kernen zal het aantal kinderen licht afnemen (er wordt geen stijging verwacht). In de overige gymlokalen is overdag nog aanzienlijke vrije capaciteit beschikbaar. In de namiddag en 's avonds hebben de gymlokalen ook nog ruimte beschikbaar.

De bezetting van de *sporthallen* in de avonduren is hoog en op doordeweekse dagen is de vraag groter dan de capaciteit. Dat komt in veel gemeenten voor. De drie gemeentelijke sporthallen hebben een weekcapaciteit samen van 265,5 uur. De extra behoefte (27 uur) waar nu niet in kan worden voorzien, komt overeen met 10% van de huidige capaciteit. De private hal in Wijster heeft 's avonds ook geen capaciteit over op doordeweekse dagen. Op korte termijn lijkt het niet verstandig om de capaciteit van sporthallen te verruimen, omdat er dan veel leegstand buiten de piekuren zou ontstaan. Tegelijkertijd is het wel van belang voor ogen te houden dat de binnensport nauwelijks groeimogelijkheden heeft (alleen overdag of in het weekend). Er zijn in de gemeente diverse gymlokalen die verouderd zijn qua maatvoering of zijn afgeschreven (geen boekwaarde meer). Wanneer vervanging van gymlokalen aan de orde is, is het raadzaam te bekijken of een grotere sportzaal (616 m²) een optie is. Een sportzaal is een tussenmaat tussen een gymlokaal (252 of 318 m²) en een sporthal (bijvoorbeeld 1232 m²).

3.2.2 Gebruik en bezetting sportparken

De aanwezige veldcapaciteit is vergeleken met de normbehoefte. De normbehoefte is berekend op twee manieren: de KNVB/NOC*NSF-normen (op basis van het aantal teams en de speelbelasting) en daarnaast op basis van bruto speeltijden. In het laatste geval is ook rekening gehouden met de situatie dat in een weekend 60% van de teams thuis spelen (dat is een situatie die wel eens voorkomt). In de kolom nodig is aangegeven hoeveel velden de vereniging nodig heeft (w staat voor wedstrijd en t voor trainingsveld). In de kolom aanwezig is het aantal aanwezige velden aangegeven (in een aantal gevallen is er feitelijk meer ruimte dan hier aangegeven). Voor de totale gemeente is sprake van een duidelijke overcapaciteit, maar per kern zijn er wel verschillen.

Tabel 3.4 Aanwezige velden afgezet tegen berekende behoefte

Vereniging	Plaats	Nodig ⁵	Aanwezig	Aanbod ten opzichte van vraag
Fit Boys en VV Beilen	Beilen	4w/2t	5w/3t	ruim
SV Hoogersmilde	Hoogersmilde	1w/1t	2w/1t	ruim
SV Nieuw Balinge	Nieuw Balinge	1w/1t	2w/0,5t	voldoende tot ruim
BSVV Bovensmilde	Bovensmilde	2,5w/1t	2w/1,5t	voldoende, oefenhoek ook uitwijk voor pupillen
Smilde'94	t Kylloth	2w/1t	3w/1,5t	ruim
VV Wijster	Wijster	1w/1t	2w/1,5t	ruim
VKW	Westerbork	2w/1,5t	3,5w/2,5t	ruim
Witteveense Boys	Witteveen	1w/1t	1w/0,5t	trainingscapaciteit knelpunt
SV Halen en Hijkerboys	Hijken/Hooghalen	2w/1,5t	3w/1,8t	ruim

Witteveense Boys heeft aangegeven behoefte te hebben aan een volwaardig trainingsveld voor het oefenen van spelsituaties. De vereniging heeft nu een oefenhoek van 80 bij 38 meter en dat

⁵ Per 1 tot 3 wedstrijd velden rekent de KNVB 1 trainingsveld van wedstrijd afmetingen.

is ongeveer (qua oppervlakte) een half veld. SV Hoogersmilde en SV Nieuw Balinge hebben ongeveer evenveel teams als Witteveense Boys. Qua training hebben die twee laatste verenigingen een ruimere wedstrijdcapaciteit die ze ook voor training kunnen gebruiken.

De gemeente heeft drie tenniscomplexen. Alle complexen hebben banen met verlichting. De KNLTB (tennisbond) hanteert als norm 70 tot 90 leden per (verlichte) baan. Tabel 3.5 geeft een overzicht van het aantal banen en het aantal leden geregistreerd bij de KNLTB (spelende leden).

Tabel 3.5 Aantal banen en leden per tenniscomplex

	aantal leden KNLTB	aantal banen		Aantal leden/baan
Westerbork	275	4	French court	69
Kyllot Smilde	382	6	kunstgras	64
Smalhorst Beilen	406	6	kunstgras	68

Het aantal banen op alle drie de complexen is ruim voldoende volgens de norm van de KNLTB. De tennisaccommodaties zijn geprivatiseerd. De verenigingen ontvangen een bijdrage voor het onderhouden van het gebouw, de banen en het materiaal.

Op de bestaande korfbalaccommodatie hebben ze een groot veld met voldoende mogelijkheden om wedstrijdvelen uit te zetten.

Over het geheel genomen kunnen we concluderen dat de gemeente beschikt over ruim geografisch verspreid aanbod aan sportaccommodaties. Er is wel een verschil tussen een beoordeling op basis van normen (die overigens door de sportbonden en NOC*NSF zijn opgesteld voor de buitensport) en beleving bij verenigingen. De meeste verenigingen hebben voldoende ruimte, maar dat wordt niet door alle verenigingen onderschreven (zie verder ook paragraaf 2.5).

3.3 Beheer en exploitaties van accommodaties

Door de herindeling zijn er verschillen ontstaan in exploitatie en beheer van sportaccommodaties. Er zijn volledig verzelfstandigde accommodaties, er zijn accommodaties waar de voetbalverenigingen de kleedkamers en kantine onderhouden en er zijn accommodaties die de gemeente exploiteert.

Tabel 3.6 Verzelfstandigde sportaccommodaties gemeente Midden-Drenthe

Volledig verzelfstandigd:	
Sportpark Noord-West, Beilen	Voetbal
Sportcomplex Hooghalen	Voetbal / korfbal / Tennis
Sportcomplex Wijster (inclusief sporthal)	Voetbal / Handbal / Volleybal / Gymnastiek / Korfbal / Binnensport basisonderwijs
Korfbalcomplex Beilen	Korfbal / Schoolsport / Recreatieve sport
Tenniscomplex Beilen	Tennis
Tenniscomplex Smilde	Tennis
Tenniscomplex Westerbork	Tennis
IJsbanen	IJssport
Maneges	Paardensport
Motorcrossaccommodatie Westerbork	Motorcross
Deels verzelfstandigd:	
Sportpark Bovensmilde	Voetbal
Sportpark Hoogersmilde	Voetbal
Sportpark Smilde	Voetbal

Volledig verzelfstandigde sportaccommodaties

Met de gebruikers is een meerjarig (dertig jaar) erfpachtcontract gesloten. Uitzondering is het veld van korfbalvereniging Vitesse, waarbij het huurcontract is verlengd met tien jaar. Gedurende deze periode is de vereniging verantwoordelijk voor het beheren, onderhouden en exploiteren van de accommodatie en krijgen hiervoor een jaarlijkse exploitatievergoeding van de gemeente. Voor grote onderhoudswerkzaamheden moeten de gebruikers jaarlijks een deel van de exploitatievergoeding reserveren. In geval van een exploitatietekort kan contractueel gezien geen beroep worden gedaan op de gemeente. Toch heeft de gemeente Stichting Sportpark Noord-West en Stichting Sportvoorzieningen Wijster éénmalig extra financieel ondersteund. Hieruit blijkt de financiële vangnetfunctie van de gemeente in de praktijk.

Sportpark Noord-West en het sportcomplex in Wijster zijn in beheer van een stichting. De overige volledig verzelfstandigde sportaccommodaties worden beheerd door de bespelende verenigingen.

De gemeentelijke ijsverenigingen hebben allen hun eigen ijsbaan en, al niet samen met een andere sportvereniging, een clubgebouw. De status van de ijsbanen is verschillend. In de meeste gevallen is sprake van een erfpachtconstructie (voormalige gemeente Westerbork) of een recht van opstal (voormalige gemeente Smilde). Andere ijsverenigingen zijn zelf eigenaar en er zijn ijsbanen in handen van derden.

De gemeentelijke bemoeienis met maneges varieert van het verstrekken van eenmalige activiteitensubsidies tot jaarlijkse exploitatiebijdragen. De Prinses Margriet manege ontvangt van de gemeente een jaarlijkse exploitatiebijdrage voor gehandicaptensport.

Deels verzelfstandigde sportaccommodaties

De voetbalverenigingen in Bovensmilde, Hoogersmilde en Smilde hebben de kantine en kleedkamers in eigen beheer via een recht van opstal. Om de gebouwen in goede staat over te dragen, heeft de voormalige gemeente Smilde een éénmalig bedrag (afkoopsom) aan de verenigingen gegeven. De voetbalverenigingen zijn dus zelf verantwoordelijk voor het onderhouden van de gebouwen, maar zij krijgen hiervoor geen jaarlijkse vergoeding van de gemeente. Wél kunnen de verenigingen een beroep doen op de gemeente in geval van renovatie of uitbreiding. Het onderhoud van de velden gebeurt door de gemeente.

Verschillen

Er zijn door de herindeling en door de wijze waarop verzelfstandiging is vorm gegeven (maatwerk) verschillen ontstaan in exploitatie (de rol en betrokkenheid van gemeente en gebruikers) en tussen verzelfstandigde sportaccommodaties onderling.

- De ‘bruidsschat’ die de voormalige gemeenten beschikbaar hebben gesteld voor de verzelfstandigde accommodaties is verschillend geweest.
- De oplevering na verzelfstandiging is verschillend geweest. Sommige gebruikers kregen de beschikking over een compleet nieuwe accommodatie en in het andere geval werden bestaande accommodaties opgeknapt.
- De jaarlijkse exploitatievergoeding verschilt: de gebruikers van de sportparken, tenniscomplexen en het korfbalcomplex ontvangen een jaarlijkse exploitatievergoeding van de gemeente, maar de (deels verzelfstandigde) sportparken in de voormalige gemeente Smilde.
- De afstemming van het complex op de behoefte verschilt: in het ene geval is er meer overcapaciteit dan in het andere geval.

In tabel 3.7 staan de verschillen tussen de verzelfstandigde sportaccommodaties op een rijtje.

Tabel 3.7 Verschillen verzelfstandigde sportaccommodaties gemeente Midden-Drenthe

accommodatie	mate van verzelfstandiging	wie beheert	nieuw opgeleverd	exploitatie-vergoeding
Sportpark Noord-West	Volledig	Stichting	Ja	Ja
Sportcomplex Hooghalen	Volledig	Vereniging	Ja	Ja
Sportcomplex Wijster	Volledig	Stichting	Deels	Ja
Korfbalcomplex Beilen	Volledig	Vereniging	Nee	Ja
Tenniscomplex Beilen	Volledig	Vereniging	Ja	Ja
Tenniscomplex Smilde	Volledig	Vereniging	Nee	Ja
Tenniscomplex Westerbork	Volledig	Vereniging	Nee	Ja
IJsbanen	Volledig	Vereniging	Nee	Nee
Prinses Margriet manege	Volledig	Manege	Nee	Ja
Motorcrossaccommodatie Westerbork ⁶	Volledig	Stichting	Ja	Nee
Sportpark Bovensmilde	Deels	Vereniging	Nee	Nee
Sportpark Hoogersmilde	Deels	Vereniging	Nee	Nee
Sportpark Smilde	Deels	Vereniging	Ja	Nee

De privatisering van accommodaties is in het verleden nagenoeg budgetneutraal uitgevoerd. De gemeente heeft (Smilde afwijkend geregeld) de kosten voor de accommodaties berekend voor 30 jaar vooruit en dat bedrag wordt gespreid (jaarlijks) uitgekeerd aan de verenigingen. Daar is overigens ook een bepaalde indexering in verwerkt (de kosten zijn in een keer geïndexeerd en dat bedrag wordt omgeslagen over een bepaalde periode, in de eerste vijftien jaar wordt naar verhouding bovengemiddeld uitgekeerd en de laatste vijftien jaar naar verhouding onder gemiddeld). De enige kostenpost die de gemeente niet heeft doorberekend bij de privatisering zijn de interne uren van de ambtelijke organisatie.

De regeling die Midden-Drenthe heeft toegepast is landelijk gezien een “behoorlijke regeling” voor de verenigingen. Over het algemeen wordt privatisering doorgevoerd om een bezuiniging te behalen en lang niet altijd wordt een jaarlijkse exploitatiebijdrage verstrekt. Bij tennis wordt vaak geredeneerd dat tennisverenigingen zelf hun broek kunnen ophouden. In Midden-Drenthe zijn dergelijke keuzes niet gemaakt.

In de huidige situatie is er geen duidelijke visie over hoe de gemeente verder wil gaan met privatisering. Moet de gemeente het actief stimuleren of terugdraaien of zo laten? Verder is het wenselijk dat er duidelijkheid komt over de verschillen die bij privatisering nu optreden. In hoofdstuk 6 doen we hiervoor nadere voorstellen.

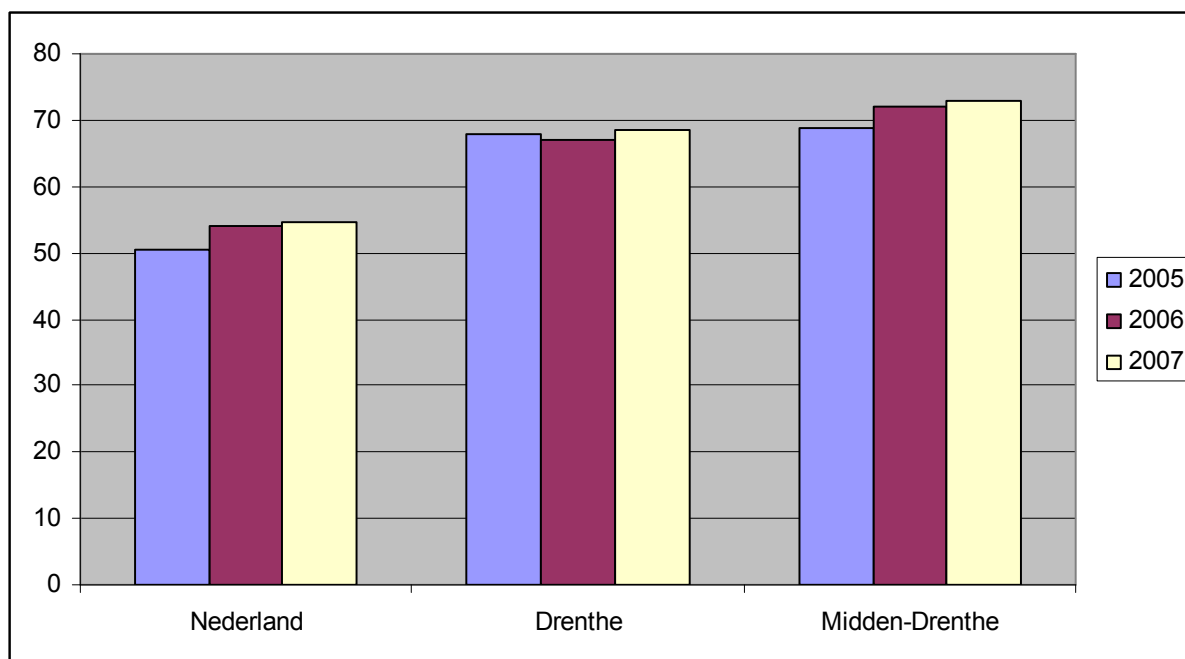
⁶ De gemeente heeft hier geen investeringsbijdrage versterkt en bij de andere accommodaties is er wel een bijdrage geweest van de gemeente.

4 Kosten sport en per sporter

4.1 Uitgaven aan sport per inwoner

Gemiddeld besteden gemeenten in Nederland € 55 per inwoner aan sport. Dat bedrag heeft voor (circa) 85% betrekking op de exploitatie van sportaccommodaties en voor 15% op subsidies, sportstimuleringsprojecten en overige posten. De bestedingen per inwoners aan sport door de gemeente Midden-Drenthe liggen boven het landelijk gemiddelde. De cijfers zijn ontleend aan de gemeentebegrotingen. De wijze waarop de uitgaven aan sport verwerkt worden in de gemeentebegroting is niet uniform per gemeente. Grote investeringen worden wel eens buiten de sportbegroting geboekt en die uitgaven ziet men niet terug in de statistieken. Enige voorzichtigheid is daarom op zijn plaats. De uitgaven per inwoner zijn daarom een indicatie. Als conclusie kunnen we wel stellen dat de gemeente Midden-Drenthe meer dan gemiddeld besteedt aan sport, temeer omdat dit over een aantal jaar een consistent beeld is. De hogere uitgaven van de gemeente zijn voor een deel ook direct verklaarbaar. De gemeente heeft door de herindeling vier zwembaden en dat zijn dure accommodaties.

Afbeelding 4.1 Uitgaven van gemeenten aan sport per inwoner

Bovengenoemde bedragen zijn de uitgaven omgeslagen naar alle inwoners. Bij de ontwikkeling van de sportnota is de wens geuit om de kosten per tak van sport inzichtelijk te maken.

Per accommodatie zijn de netto uitgaven (kosten minus de baten) bekend en per vereniging het aantal leden. Voor sportparken en tenniscomplexen zijn de kosten per sporter op die wijze eenvoudig te berekenen. Tabel 4.1 geeft daarvan de uitkomsten.

De kosten per sportcomplex zijn niet gelijk. Voor een deel is dat verschil zeer logisch omdat het ene complex een groter oppervlakte beslaat dan het andere complex, maar soms is er ook een

verschil in kapitaallasten door verschillen in financiering (financiering via kapitalisering of deels door bijvoorbeeld grondopbrengsten).

Bij de sporthallen is uitgegaan van de netto kosten van de sporthallen exclusief het onderwijs. Verenigingen hebben gemiddeld 59% van de ruimte tot hun beschikking en daarom is uitgegaan van 59% van de kosten minus de verenigingsbaten (huur en kantinepacht). De uitgaven voor gymlokalen zijn niet berekend, omdat die primair een functie voor het onderwijs vervullen.

Uit de analyse blijkt dat de gemeente € 104 besteedt per binnensporter. Per sporthal verschilt dat bedrag, maar dat heeft zoals gezegd te maken met onder meer verschil in kapitaallasten.

Voor een aantal takken van sport zijn de uitgaven verbijzonderd. Budo-achtige sporten (judo, taekwondo) en gymnastiek zijn relatief goedkoop: er zijn veel sporters per oppervlakte. Badminton en futsal zijn relatief wat duurder. Dergelijke verschillen zijn inherent aan de sporten zelf: als men zou tennissen in een sporthal staan er 4 mensen (dubbel) en als men die sporthal benut voor volleybal, dan kunnen er wel 45 mensen bezig zijn (drie velden met wisselers).

Voor de buitensport is het bedrag per sporter gemiddeld € 103. Dat is dus nagenoeg gelijk aan het bedrag voor de binnensport. Aandachtspunt is dat in de buitensport er verschillen zijn in de gemeentelijke bijdrage per complex en dat de inzet van de verenigingen niet gelijk is. In sommige situaties verzorgt de gemeente velden en kleedaccommodaties, soms onderhoudt de vereniging de kleedaccommodaties. Naar exploitatievorm (geprivatiseerd of niet) en naar kern zijn er verschillen. Dat heeft onder meer te maken met kapitaallasten. De netto kosten op sportpark Noord-West Beilen zijn bijvoorbeeld mede hoog door de kapitaallasten.

Ook speelt mee dat bij sommige complexen het aanbod (en dus de kosten) en de behoefte optimaal aansluiten. Bij andere complexen is er soms wat meer aanbod (veldcapaciteit) dan de behoefte en de kosten per gebruiker kunnen dan toenemen.

Tabel 4.1 Aantal gebruikers en netto kosten (kosten minus baten) per accommodatie en tak van sport

	aantal gebruikers	netto kosten per gebruiker	
Smeltehal	501	€ 148	
Borkerkoel	784	€ 145	
Drenthehal	1509	€ 69	
<i>Sporthal totaal</i>	<i>2794</i>	<i>€ 104</i>	
waaronder			
subtotaal budo	84	€ 48	
subtotaal gym	459	€ 53	
subtotaal (zaal)korfbal	252	€ 72	
subtotaal handbal	587	€ 80	
subtotaal volleybal	731	€ 113	
subtotaal badminton	135	€ 170	
<i>subtotaal futsal</i>	<i>450</i>	<i>€ 180</i>	
tenniscomplex smilde	451	€ 18	onderhoud veld en gebouw door verenigingen
tenniscomplex beilen	498	€ 55	
tenniscomplex westerbork	300	€ 18	
<i>subtotaal tennis</i>	<i>1249</i>	<i>€ 33</i>	
korfbal beilen	212	€ 140	onderhoud veld en gebouw door verenigingen grootste post zijn kapitaallasten.
voetbal			
sportcomplex witteveen	147	€ 91	gemeente onderhoudt gebouw en velden
sportcomplex nw balinge	154	€ 173	
sportcomplex westerbork	430	€ 112	
sportcomplex hijken	124	€ 159	
<i>subtotaal publiek onderhouden</i>	<i>855</i>	<i>€ 126</i>	
sportcomplex smilde	402	€ 80	gemeente onderhoudt velden, verenigingen onderhouden club en kleedaccommodatie
sportcomplex hoogersmilde	135	€ 104	
sportcomplex bovensmilde	182	€ 125	
<i>subtotaal deels geprivatiseerd</i>	<i>719</i>	<i>€ 96</i>	
sportcomplex hooghalen	534	€ 51	geprivatiseerd; kosten zijn exploitatiebijdrage.
sportcomplex nw beilen	808	€ 220	
<i>subtotaal volledig geprivatiseerd</i>	<i>1342</i>	<i>€ 153</i>	
voetbal totaal ⁷	2916	€ 131	

Tabel 4.1 is een berekening van de gemeentelijke uitgaven naar sporter. Een andere insteek is een berekening per complex waarbij wordt gekeken naar de uitgaven en de inkomsten. Tabel 4.2 geeft een overzicht.

⁷ Exclusief sportpark/sporthal Wijster (de gemeentelijke uitgave per tak van sport is niet eenvoudig te scheiden).

Tabel 4.2 Exploitatie en dekkingsgraad accommodaties (bedragen in €)

Begroting 2007	Totaal gym-zalen	Totaal sport-velden	Totaal tennis banen	Totaal sport hallen	Totaal zwem baden	Totaal excl. zwemmen	Totaal alle accommodaties
Inkomsten							
Huur en pachten overig	18541	19582	16	126616		165807	
Huur onderwijs	206621	0	0	80057		286678	
verhuur peuterspeelz.	2404	0	0	0		2404	
verhuur kantine	2946	0	0	23434		26380	
vergoeding energie	8596	11311	0	6434		26341	
overig	0	0	0	100		100	
Totaal inkomsten	239108	30893	16	236641	484704	507710	992414
Uitgaven							
personeelskosten				143790		143790	
energie	83144	25954		111900		220998	
overige uitgaven	1460	0		8042		9502	
onderhoud gebouwen	72563	14746		188361		275670	
onderhoud velden		50882		0		50882	
onderhoud werkvz.schap		62872		18356		81228	
schoonmaak	38549	1705		8624		48878	
water/zuiveringslasten	5939	5811		10789		22539	
belastingen	9859	2406		18390		30682	
doorberek. kp verzeke- ringen	14271	3516		18843		36630	
overig/(expl.)bijdrage		113419	21554	0		138149	
overhead	54087	26932	219	68388		149845	
Totaal uitgaven exclu- sief kapitaallasten	279872	308243	21773	595483	1190684	1065003	2255687
Kapitaallasten	50604	223103	19211	133595	299467	437917	737384
Totaal saldo	-91368	-500453	-40968	-492437	-1005447	-995210	-2000657
Totaal saldo ex kap	-40764	-277350	-21757	-358842	-705980	-557293	-1263273
dekking	72%	6%	0%	32%	33%	34%	33%
dekking exclusief kapitaallasten	85%	10%	0%	40%	41%	48%	44%

4.2 Contributies

Paragraaf 4.1 laat de netto bijdrage vanuit de gemeente zien. Met andere woorden: wat is de gemeente kwijt aan sport. Vanuit de consument gezien zijn de kosten van sport onder andere de contributies en uitgaven aan kleding, sportmateriaal en bijkomende kosten (bijvoorbeeld wedstrijden).

In het algemeen (!) zien we dat de commerciële sportbeoefening het duurst is. Fitness of een abonnement op de sportschool kost in Midden-Drenthe voor junioren al snel € 200 of meer en bij senioren ligt dat op een niveau van € 250 tot € 340. Van de verenigingssporten is zwemmen relatief duur en tennis met les. De meest betaalbare sporten voor consumenten zijn voetbal, binnensporten en tennis zonder les of bondscompetitie. Meestal is voetbal wat goedkoper dan de binnensporten die in verenigingsverband worden beoefend.

Afbeelding 4.2 Contributies verschillen per sport

fitness, sportschool, dance	junioren € 200-250	senioren € 250-€ 340
zwemmen en tennis met les	junioren € 150-200	senioren € 175+
Binnensporten, voetbal en tennis zonder les of KNLTB-competitie	junioren € 50 - €100	senioren € 100-€ 140

5 Sportstimulering

Het belangrijkste instrument voor de gemeente Midden-Drenthe om sport en bewegen te stimuleren is het faciliteren van accommodaties (al dan niet verzelfstandigd). De exploitatie van de accommodaties zijn sterk gesubsidieerd. Naast het faciliteren heeft de gemeente een aantal andere instrumenten of initiatieven om sport en bewegen te stimuleren.

- De jeugdledensubsidie. Als verenigingen voldoen aan bepaalde voorwaarden ontvangen ze een subsidiebedrag van € 13,20 per jeugdlid tot en met 18 jaar.
- Gehandicaptensportsubsidie. Eenzelfde bedrag per lid ontvangen verenigingen, die zich volledig richten op gehandicaptensport.
- Voor éénmalige activiteiten gericht op sportstimulering van de jeugd is een fonds beschikbaar.
- De Stichting Paardrijden Gehandicaptten bijvoorbeeld ontvangt jaarlijks een exploitatiebijdrage voor de Prinses Margriet manege.
- Minder draagkrachtige burgers kunnen een beroep doen op het gemeentelijke Participatiefonds (minimabeleid).
- Verenigingen die starten met een nieuwe sport of nieuwe doelgroep, kunnen een aantal uren gratis gebruik maken van een accommodatie.
- In de zwembaden worden voor diverse doelgroepen speciale activiteiten aangeboden (zwemmen voor zwangere vrouwen, ouderen, gehandicaptten, baby-, peuter- en kleuterzwemmen).
- De gemeente subsidieert het schoolzwemmen.
- De gemeente subsidieert het vervoer van leerlingen van en naar de sportaccommodaties.
- Scholen kunnen voor schoolsportdagen een bijdrage van € 1,- krijgen voor alle deelnemers vanaf groep 5. Bovendien mogen zij gratis gebruik maken van een accommodatie.

In het basisonderwijs zijn in Midden-Drenthe geen vakleerkrachten meer. Dit is een keuze van de schoolbesturen. De gemeente heeft niet meegedaan aan de breedtesportimpuls. Dat is een regeling (looptijd 2000-2010) vanuit het Rijk gericht op versterking van sportstimulering. De breedtesportimpuls is een aflopende regeling waar gemeenten niet meer aan mee kunnen doen. Na de breedtesportimpuls is vanuit het Rijk een nieuwe subsidieregeling gepresenteerd: de BOS-impuls. Deze regeling is eveneens gericht op sportstimulering, maar richt zich veel meer op jeugd met een achterstand in sportdeelname (of op sociaal vlak of gezondheid). Door overtuiging op deze subsidieregeling is de aanvraag van de gemeente niet gehonoreerd. Onderdelen van het projectplan worden wel in Midden-Drenthe uitgevoerd (o.a. Galm-project gericht op senioren van 55-64 jaar). Voor de BOS-impuls is het evenmin meer mogelijk om nieuwe subsidieaanvragen in te dienen. Het kabinet heeft vorig jaar een nieuwe sportnota gepresenteerd. De verwachting is dat vanuit het Rijk weer nieuwe subsidieregelingen beschikbaar komen.

Qua sportstimulering heeft de gemeente nog een beperkte rol. Er zijn wel diverse mogelijkheden en de indruk is dat deze mogelijkheden ook lang niet altijd bekend zijn bij verenigingen of potentiële gebruikers. De vraag is of de gemeente in de toekomst meer moet investeren in sportstimulering en op welke wijze. In hoofdstuk 6 doen we hiervoor een voorstel.

6 Visie nieuw sportbeleid

6.1 Inleiding

De voorgaande hoofdstukken zijn de bouwstenen voor het toekomstige sportbeleid. In dit hoofdstuk geven we de beleidskaders voor de volgende onderwerpen:

- sportstimuleringsbeleid
- verenigingsondersteuningsbeleid en vrijwilligersproblematiek
- aanbod accommodaties
- privatiseringsbeleid
- subsidie en tarieven.

Het is de bedoeling om deze kaders na besluitvorming uit te werken in een actieplan.

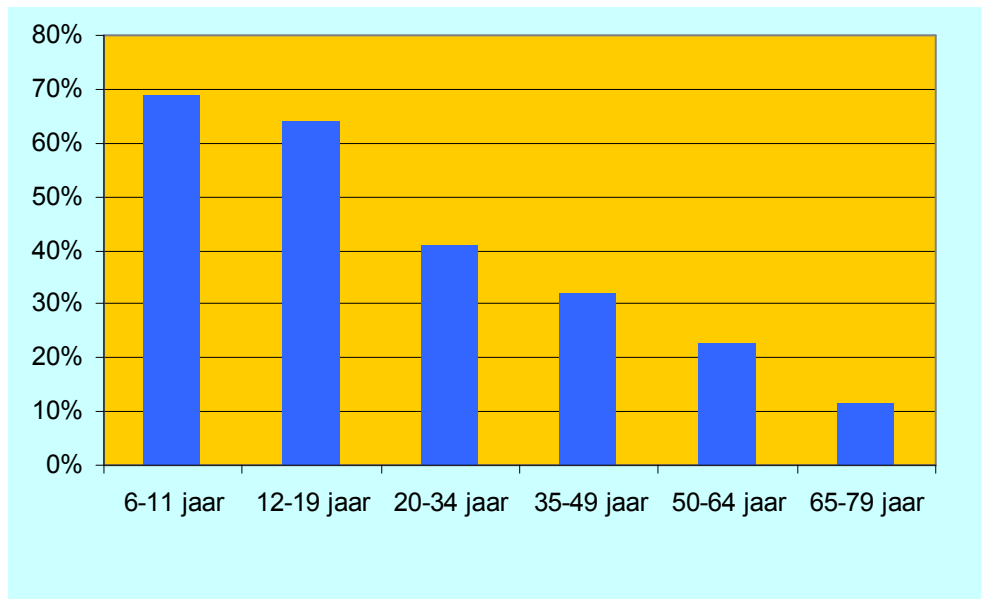
6.2 Sportstimulering

Sinds de invoering van de breedtesportimpuls (1999, een landelijke stimuleringsregeling) is in veel gemeenten ervaring opgedaan met sportstimuleringsprojecten en verenigingsondersteuning. Veel voorkomende projecten zijn sportkennismakingsprojecten op de basisschool of de lagere klassen van het voortgezet onderwijs, sportbuurtwerk waarbij in de wijk met een zekere regelmaat voor jongeren sportactiviteiten worden georganiseerd, sportstimulering van senioren (50-64 jaar) die niet voldoende bewegen (Galm), verenigingsondersteuning, bijscholing van groepsleerkrachten in het lesgeven van bewegingsonderwijs et cetera. De algemene berichtgeving over deze projecten is bijna altijd positief. Sport en sportstimulering in het bijzonder heeft per definitie een positieve klank. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de feitelijke resultaten minder florisant zijn dan de berichtgevers doen vermoeden. Sportkennismakingsprojecten in het onderwijs en sportbuurtwerk trekken vooral jongeren aan die al sportief actief zijn. Men meet het succes af aan het aantal deelnemers en vergeet te kijken waar het uiteindelijk om te doen is.

Bij sportbeleid en sportstimulering is het belangrijk te onderkennen dat het letterlijk in beweging krijgen van inactieven een enorme opgave is. Dat gaat met kleine stapjes en vergt investeringen en volharding. Uit het evaluatie-onderzoek naar de breedtesportimpuls (2-meting) is gebleken dat veel gemeenten teveel projecten willen en hun middelen daardoor verdunnen. Uiteindelijk is er zo weinig per deelproject beschikbaar, dat het te weinig is om daadwerkelijk een stap te kunnen zetten. Een les is dat men bij sportstimulering keuzes moet maken en daar langdurig en intensief mee aan de slag moet gaan.

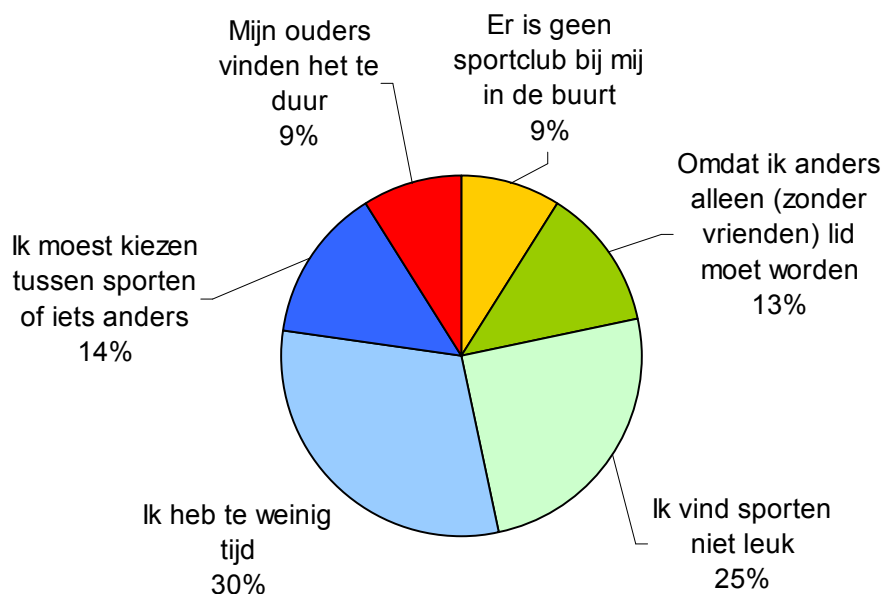
Voordat we bekijken wat toekomstige mogelijkheden zijn, willen we stilstaan bij de vraag waarom mensen niet sporten. Van de basisschoolkinderen is 70% lid van een sportvereniging. Naarmate de leeftijd toeneemt, neemt het verenigingslidmaatschap af.

Afbeelding 6.1 Lidmaatschap sportvereniging naar leeftijd (SCP, 2003, Nederland)

Uit een GGD-studie in de provincie Drenthe blijkt dat kinderen om verschillende redenen niet sporten; er is niet één dominante reden. Voor een deel is de reden dat kinderen sport niet leuk vinden (door 25% benoemd) of andere activiteiten leuker vinden (kiezen voor iets anders, 14%). Te weinig tijd is zelfs de meeste genoemde reden (30%). In alle drie deze situaties is in de afweging van de jongeren, sport minder aantrekkelijk dan iets anders.

Afbeelding 6.2 Waarom niet sporten in Drenthe (GGD Drenthe, Jeugd en leefgewoonten, 2006)

“Sport is leuk om te doen” is een uitspraak die als waarheid wordt verkondigd. Dat zou natuurlijk altijd het geval moeten zijn, maar iedereen herkent de situatie van de kinderen die het laatst worden gekozen bij de gymles, kinderen die niet mee kunnen in oefeningen, die in een team van minder getalenteerden zitten en waarbij de vereniging alle aandacht geeft aan de selectieteams, et cetera.

Vanuit die kinderen bezien is sport helemaal niet zo leuk (keer op keer een bevestiging van onvermogen of gewoon niet boeiend). Het onder de aandacht brengen van het bestaande sportaanbod bij deze doelgroep zal nooit leiden tot een hogere sportdeelname (en dat is wel een strategie die nog veel te vaak gevolgd wordt).

Uit de studie van de GGD zien we ook dat soms het ontbreken van een sportclub in de buurt soms een reden is (door 9% opgegeven). De “groene”taartpunt in afbeelding 6.2 zijn de kinderen die schroom hebben om alleen lid te worden bij een vereniging (door 13% benoemd). Voor 9% is geld de beperkende factor. Daarover later meer.

De Nationale Jeugdraad heeft eind 2004 een onderzoek gehouden onder circa 750 leerlingen in het voortgezet onderwijs naar sport. Ook in dat onderzoek is gevraagd aan de jongeren als men niet sport, wat de redenen daarvoor zijn. De meest genoemde reden (samengevoegd) is dat andere activiteiten leuker of interessanter zijn (geen tijd, saai, slecht in sport). Te duur of lang voor reizen (zie hiervoor niet in de buurt) zijn ook twee redenen, maar behoren niet tot de meest genoemde redenen.

Tabel 6.1 Waarom sommige jongeren niet sporten (jongeren 12-20jaar, bron: Nationale Jeugdraad, oktober 2004; n.b. meer antwoorden mogelijk)

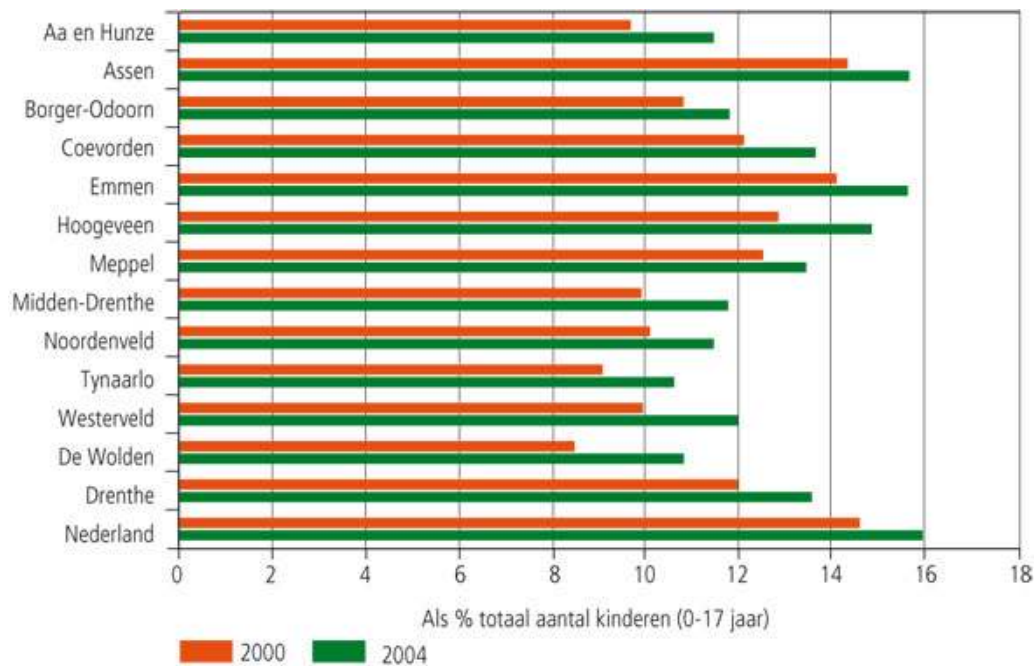
geen tijd	45%
geen leuke sport	19%
te duur	13%
saai	12%
slecht in sport	11%
moeten er lang voor reizen	5%
anders	14%

Meer dan de helft van de jongeren die niet sport (51%) zou wel willen sporten, volgens het onderzoek van de Nationale Jeugdraad. Eenvijfde (20%) weet het niet en 14% zegt niet te willen sporten. Ook is de Nationale Jeugdraad ingegaan op motieven om juist wel te sporten. Veel jongeren die wel sporten, doen dit in de eerste plaats voor hun conditie (79%). De tweede motivatie die werd genoemd, is sporten voor een slank en gespierd figuur (56%). Op de derde plaats sporten veel jongeren voor de gezelligheid (52%). Bij deze uitkomsten is het belangrijk voor ogen te houden dat het hier om de doelgroep 12-20 jaar gaat. Bij kinderen in de basisschoolleeftijd zijn plezier en gezelligheid veel belangrijker. En bij ouderen speelt naast plezier en gezelligheid ook gezondheid een rol.

Financiële drempels

Sportverenigingen willen de contributies voor hun leden laag houden vanuit de betaalbaarheid en toegankelijkheid. Uit de studie van de GGD en de Nationale Jeugdraad blijkt dat geldgebrek een reden is om niet aan sport te doen. Het is zeker niet de belangrijkste reden. Van de kinderen en jongeren die niet aan sport doen is voor circa 10% het geld het struikelblok. Dat wil niet zeggen dat geld nauwelijks een probleem is. Uit gegevens van de provincie Drenthe is bijna 12% van de kinderen van 0-17 jaar afkomstig uit een uitkeringsgezin. Dat geldt dus voor 1 op de 8 (9) kinderen en dat is best veel.

Afbeelding 6.3 Kinderen in uitkeringsgezinnen (provincie Drenthe/Verwey-Jonker instituut)

Veel gemeenten hebben een sociale participatieregeling. Een regeling waarbij huishoudens met een uitkering of laag inkomen een beroep kunnen doen op een bijdrage voor deelname aan sport, cultuur en andere maatschappelijke activiteiten. Ook Midden-Drenthe heeft een sociale participatieregeling. Daar wordt in veel gemeenten goed gebruik van gemaakt, maar de ervaring leert dat niet iedereen uit de doelgroep bekend is met de mogelijkheden en dat er schroom is om er gebruik van te maken.

Strategie sportstimulering jeugd

De strategie die voor jongeren wordt gekozen om de sportdeelname te verhogen is heel vaak jongeren in contact brengen met het bestaande sportaanbod. Clinics organiseren op scholen, bij verenigingen of in de openbare ruimte. De deelname is altijd hoog, maar de deelname van niet-actieven is erg laag. Doorstroming van kennismakingsprojecten naar verenigingen vindt op bescheiden schaal plaats. Verenigingen beamen dat. Maar in de meeste situaties gaat het om kinderen die wisselen van lidmaatschap of een tweede sport erbij doen. Daadwerkelijke sportstimulering van jongeren heeft weinig kans van slagen als we blijven promoten dat sport zo leuk is, tegen de groep die andere ervaringen heeft.

De aanknopingspunten voor kinderen en jongeren zijn:

- Voorkomen van negatieve ervaringen met sport en dat begint op de basisschool (goed bewegingsonderwijs, balans tussen competitie en spel) en binnen de vereniging (aandacht voor minder getalenteerde kinderen).
- Signalering op basisschool van de kinderen die niet meekunnen (en verwijzen naar alternatieve mogelijkheden zoals Club Extra).
- Binnen het basisonderwijs is een kansrijke ontwikkeling (her)intrede van de vakleerkracht, waarbij het onderwijs de uren financiert tijdens schooltijd en de gemeente de inzet voor naschoolse activiteiten. Een dergelijke “duale” aanstelling sluit ook aan bij de (landelijke) ambitie om naschoolse sport- en beweegactiviteiten te organiseren. De aan te stellen persoon kan ook een brugfunctie vervullen tussen het onderwijs en verenigingen of andere sportaanbieders.
- Het sportaanbod aanpassen: meer spel en minder prestatief/ competitief.
- Verenigingen meer investeren in technisch kader, en binden en boeien recreatie- en gezelligheidsleden (bijvoorbeeld nevenactiviteiten of arbitrage of grotere invloed van jeugd).

- Aanbieden van sport- en beweegvormen die wel aanspreken. Dans (dus ook muziek) is iets dat heel veel meiden aanspreekt en (bepaalde vormen) ook jongens.
- Met een groep bekenden een introductie volgen in plaats van als enkeling.
- Inspelen op behoefte bij bepaalde groep jongeren (12-20+) voor een goed figuur.
- In het algemeen is sportstimulering bij jongeren in voortgezet onderwijs veel lastiger dan bij kinderen in het basisonderwijs. Het voortgezet onderwijs is niet onmogelijk, maar de jongeren hebben dan al prioriteit gegeven aan andere activiteiten. In eerste instantie heeft het de voorkeur om in een vroeg stadium kinderen “sportief” te maken.
- Bij jongeren speelt het probleem van uitval. Andere activiteiten worden belangrijker gevonden en er moet worden bijverdiend voor kleren, uitgaan, het mobieltje et cetera. Veel verenigingen ervaren dit als een voldongen feit, iets waar niets aan te doen. Voor een deel zal dat ook wel zo zijn, maar er zijn (landelijk) verenigingen die zich realiseren dat de vereniging meer moet doen om jongeren te boeien en daarmee ook te binden.
- Voor de kleinere groep waar financiële drempels gelden zijn verschillende aanknopingspunten. Verenigingen (bestuur, coaches, trainers) moeten bekend zijn met de regeling en de procedure en hoe een en ander te communiceren. Bij uitkeringsinstellingen is ook een mogelijkheid om de regeling onder de aandacht te brengen.

Strategie senioren

Senioren zijn een groep die in omvang groeit. De vergrijzing neemt toe. Bekend is dat senioren minder in verenigingsverband sporten. Maar verenigingen kunnen wel meer doen om senioren te behouden of aan te trekken. In het voetbal is bijvoorbeeld een 7x7 competitie op een kleiner veld ontwikkeld, omdat deze vorm van voetbal aantrekkelijk is voor senioren. In hockey is men succesvol met veteranenhockey en een huisvrouwencompetitie door de weeks. Bij gymnastiekverenigingen zijn er voorbeelden waarbij de vereniging een jazz-achtig sportaanbod ontwikkelt en daar in korte tijd 20 of 30 vrouwen van middelbare leeftijd op afkomen (omdat ze minder aangesproken voelen tot de sportschoolomgeving). Er zijn voetbalverenigingen die bewust een samenwerking of zelfs fusie aangaan met een biljartvereniging. De gemeente kan verenigingen stimuleren om hier actief in te zijn.

Verder is de groep senioren een zeer diverse groep. Er zijn bijvoorbeeld zestigers die zeer vitaal en sportief zijn en zelf hun weg vinden. Er zijn ook mensen die minder contacten hebben, geen sportverleden hebben, schroom hebben om te gaan sporten of bewegen. Dat is een groep waar een Galm-project geschikt kan zijn. Dat is een bepaalde goed ontwikkelde aanpak waarbij senioren worden uitgenodigd voor een fittest, een introductieprogramma van 12 weken en een vervolprogramma van 30 weken. Het Galm-project is in Midden-Drenthe al ingevoerd.

6.3 Verenigingsondersteuningsbeleid en vrijwilligersproblematiek

Al jaren is landelijk bekend dat tweederde van de verenigingen een of meer problemen heeft en dat het grootste probleem het vrijwilligerstekort is. Het aandeel verenigingen met problemen groeit niet (is stabiel) en volgens het SCP is het aantal vrijwilligers ook niet afgenomen. Volgens Marktplan is de druk op vereniging toegenomen (Arbobeleid, rookbeleid, HCAPP, legionella, bestuurlijke aansprakelijkheid et cetera). Verder is bekend dat het vrijwilligerstekort met name speelt bij functies die een substantiële inzet vragen voor langere tijd (bestuursleden, commissieleden, technisch kader). De trend mag dan zijn dat mensen meer sporten en bewegen buiten verenigingen (zij het dat die ontwikkeling heel langzaam gaat), de gemeente hecht veel waarde aan de verenigingssport. Ten eerste omdat verenigingen naast de intrinsieke waarde van in dit geval sport, ook een meerwaarde hebben als het gaat om sociale verbanden. Mensen ontmoeten elkaar, mensen kennen elkaar en mensen geven aandacht aan elkaar (in voor- en tegenspoed). Daarnaast hebben verenigingen een zelforganiserend vermogen. Of het gaat om trainingsaanbod, om sociale activiteiten, de organisatie van wedstrijden, inspanningen om de accommodatie te verbeteren et cetera. Dat gebeurt op vrijwillige basis en dat vertegenwoordigt ook een kapitaal. Sporten in de vereniging heeft om deze redenen een streepje voor op commerciële of individuele sportbeoefening, al waardeert en respecteert de gemeente ook deze vormen van sporten.

De situatie dat verenigingen problemen hebben met vrijwilligers is een serieus probleem, want het bepaalt de organisatiekracht (de basis) van de vereniging. Landelijk wordt in veel gemeenten en door bonden verenigingsondersteuning gegeven. De gemeente Midden-Drenthe wil daar in de uitwerking van het sportbeleid een nadere invulling aan geven.

6.4 Aanbod accommodaties

In hoofdstuk 3 is ingegaan op de vraag of Midden-Drenthe voldoende accommodaties heeft. Voor de buitensport volstaat het huidige aanbod, ook met een lichte groei van de bevolking. In een enkel geval is er wel behoefte aan uitbreiding van de trainingscapaciteit. De capaciteit van sporthallen wordt 's avonds bijna volledig benut (alleen na 22.00 uur nog enige ruimte). Verenigingen zouden ook meer uren in de avond willen huren dan nu mogelijk is. Op korte termijn is uitbreiding van de sporthalcapaciteit niet opportuun, omdat die uitbreiding alleen in de avond benut zou worden. De gemeente heeft een aantal gymlokalen die zijn afgeschreven en sommige voldoen qua afmeting niet aan de gebruikelijke normen. Een optie is dat op termijn een gymlokaal wordt vervangen voor een sportzaal (een tussenmaat tussen een gymzaal en een sporthal). Een sportzaal is bijvoorbeeld wel geschikt voor volleybal en badminton en dat is in een gymlokaal niet het geval vanwege de beperkte hoogte (een gymlokaal is 5,5 meter hoog en sportzalen en sporthallen 7 meter). Binnen de gemeente is een IHPO in ontwikkeling; een intergraal huisvestingsplan onderwijs. In de loop van 2007 volgt daarover besluitvorming. In het IHPO worden plannen opgenomen over nieuwe onderwijsaccommodaties, maar daar zijn (nog) geen gymlokalen bij inbegrepen. Het IHPO is een beleidskader en dat wil zeggen dat op enig moment het mogelijk is dat vervanging van gymlokalen aan de orde kan zijn.

6.5 Privatiseringsbeleid

In hoofdstuk 3 is aangegeven dat binnen de gemeente exploitatie door de gemeente en geprivatiseerde exploitaties naast elkaar voorkomen met ook tussenvormen. Tussen geprivatiseerde accommodaties zijn ook weer verschillen, doordat per vereniging maatwerkafspraken zijn gemaakt en sommige accommodaties nieuw zijn overgedragen terwijl het bij andere om bestaande accommodaties ging.

Deze verschillen zijn op dit moment een gegeven. Het advies is om niet op korte termijn keuzes te maken die verstrekende gevolgen hebben. Er liggen langlopende contracten voor 30 jaar afgesloten die nog een lange tijd te gaan hebben. Op accommodatiegebied is op korte termijn geen uitbreiding te verwachten en niet geprivatiseerde verenigingen hebben in 2004 aangegeven weinig animo te hebben voor privatisering. Het advies is om ruim de gelegenheid te nemen om een aparte evaluatie te doen naar de verzelfstandiging/privatisering van sportaccommodaties. Een evaluatie zou in 2008 (uiterlijk 2009) uitgevoerd kunnen worden. Tot die tijd blijft de huidige situatie gehandhaafd. In tabel 6.2 geven we aandachtspunten voor een dergelijke evaluatie. Een evaluatie sluit ook aan bij de geldende beleidsregels die voorschrijven dat na 10 jaar de privatisering wordt geëvalueerd.

Er zijn wel voorlopige “denkrichtingen” over privatisering, ook gebaseerd op ervaringen in andere gemeenten. Privatisering zouden we niet dwingend willen opleggen. Privatisering is alleen zinvol als vereniging en gemeenten er voordeel van hebben en de indruk bestaat dat de vereniging in staat is om de exploitatie zelf over te nemen. Als uit de evaluatie blijkt dat privatisering voordelig is voor gemeenten en verenigingen, kan de gemeente een stimulerend beleid voeren, maar dat zal dan blijken.

Een uniforme lijn wat betreft de exploitatie (dus ofwel allemaal door de gemeente of allemaal geprivatiseerd) is vooralsnog geen uitgangspunt voor de gemeente. Exploitatie door de gemeente en exploitatie door een vereniging of stichting mogen naast elkaar bestaan, zolang een geprivatiseerde accommodatie voordeliger is voor gemeente én vereniging.

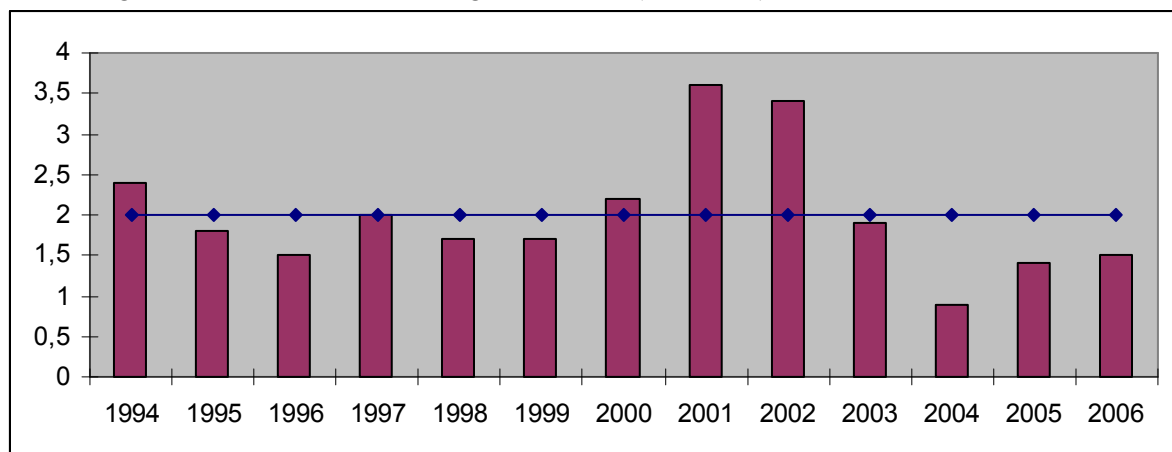
Tabel 6.2 Aandachtspunten bij een evaluatie naar privatisering

☐	Wat zijn de doelen en uitgangspunten geweest bij de privatisering?
☐	Hoe is het proces verlopen tot privatisering?
☐	In hoeverre vergroot privatisering de binding in een vereniging?
☐	Zijn geprivatiseerde verenigingen in staat om meer zelfwerkzaamheid op te brengen?
☐	Hoe groot is de zelfwerkzaamheid bij geprivatiseerde accommodaties?
☐	Wat is het verschil ten opzichte van niet geprivatiseerde accommodaties?
☐	Wat zijn succes- en faalfactoren binnen verenigingen bij privatisering?
☐	Wat zijn succes- en faalfactoren binnen de gemeente bij privatisering (wat moet een gemeente wel en niet doen)?
☐	Hoe is de ontwikkeling in uitgaven bij de gemeente bij geprivatiseerde en niet geprivatiseerde accommodaties? Wat zijn de kosten geweest van lokaal maatwerk?
☐	Hoe verhouden de kosten per oppervlakte of per veld zich tussen geprivatiseerde en niet geprivatiseerde accommodaties? En hoe is dat per sporter?
☐	In hoeverre is sprake van overcapaciteit bij geprivatiseerde en niet geprivatiseerde accommodaties?
☐	Wat zijn de onderhoudsinspanningen geweest bij geprivatiseerde en niet geprivatiseerde accommodaties en wat is tegenwoordig de onderhoudsstatus?
☐	In hoeverre beantwoorden de geprivatiseerde accommodaties aan de destijds geldende beleidsdoelen?
☐	Wat zijn ervaringen en suggesties van verenigingen met geprivatiseerde accommodaties, verenigingen zonder geprivatiseerde accommodaties en gemeente?

Eén van de belangrijkste onderwerpen bij een evaluatie van privatisering is de vraag of het bedrag dat geprivatiseerde verenigingen/stichtingen hebben meegekregen voor 30 jaar toereikend is. Verder is belangrijk in hoeverre de kosten voor gebruikers verschillen tussen geprivatiseerde en niet geprivatiseerde sportaccommodaties. De vraag of het bedrag toereikend is dat geprivatiseerde verenigingen/stichtingen hebben meegekregen voor 30 jaar, kunnen we hierna beantwoorden.

De gemeente is bij de privatisering uitgegaan van een jaarlijks vast bedrag dat gedurende 30 jaar wordt uitgekeerd. In dat bedrag is rekening gehouden met een trendmatige inflatie van gemiddeld 2%. De vraag is of 2% redelijk is? Als we kijken naar het inflatiecijfer van het CBS (CPI alle huishoudens afgeleide index⁸) tussen 1994 en 2006 dan is de gemiddelde jaarlijkse index 2,0%. Dus exact de aanname van de gemeente.

Afbeelding 6.4 CPI alle huishoudens afgeleide index (bron CBS)

Het CPI voor huishoudens is niks meer en niks minder dan de prijsstijging van het boodschappenmandje van huishoudens. Het gaat dan om voedingsmiddelen, kleding, consumentenartike-

⁸ De afgeleide index is de CPI index alle huishoudens, exclusief het effect van veranderingen in de tarieven van productgebonden belastingen (bijvoorbeeld BTW en accijns op alcohol en tabak) en subsidies.

len, brandstof et cetera. Het CPI van huishoudens heeft dus betrekking op het consumptiepatroon van huishoudens.

De vraag is nu of de kostenstructuur van verenigingen en stichtingen die sportaccommodaties exploiteren, vergelijkbaar is met een doorsnee huishouden en of er indicaties zijn dat de kosten gelijke tred hebben gehouden met de gewone inflatie van huishoudens (het CPI alle huishoudens, afgeleide index).⁹

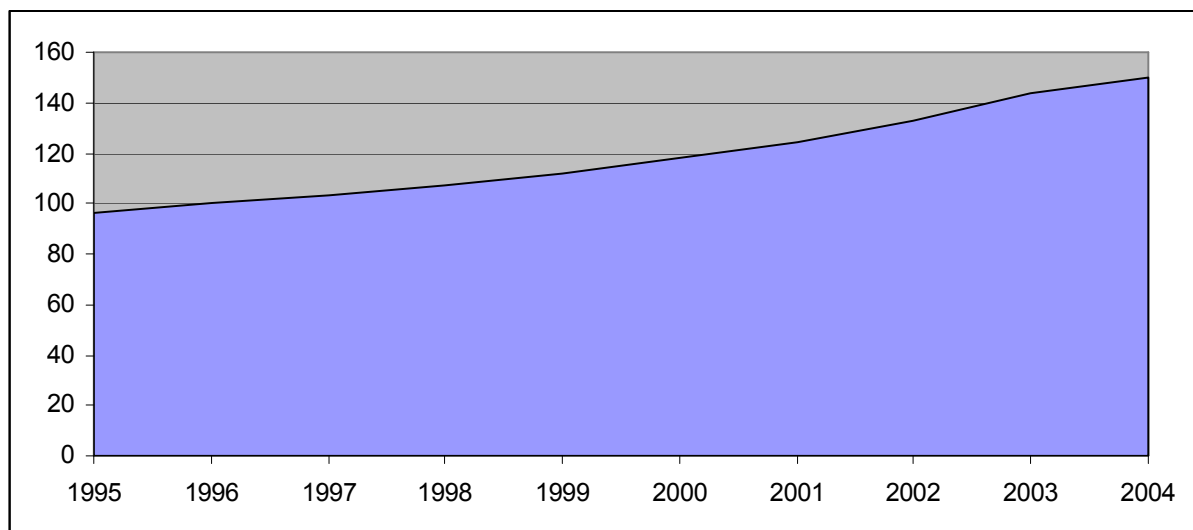
Belangrijke kostenposten bij exploitatie van sportaccommodaties zijn de posten loon (toezicht/beheerder/uitvoerend werk), energiekosten, kosten van nieuwbouw en onderhoud.

Kostenontwikkeling onderhoud en bouwkosten van gebouwen budgetsector

In het algemene wordt voor onderhoud een vast percentage van de stichtingskosten gehanteerd. Bij commercieel vastgoed is 1,5% voor klein en groot onderhoud niet ongebruikelijk. Bij geprijsvaste sportaccommodaties kan dat best lager uitvallen door zelfwerkzaamheid, maar de kostenontwikkeling blijft een feit (ook materialen/inlenen van onderhoudsbedrijven).

Het CBS houdt verschillende indexen bij. Eén van indexen is de productie van bouw en onderhoud van gebouwen in de budgetsector. Dat zijn gebouwen voor openbaar bestuur, onderwijs, gezondheids- en welzijnszorg en overige dienstverlening. Deze index laat zien dat de bouw- en onderhoudskosten tussen 1995 en 2005 zijn gestegen van 96 naar 150. Dat is een gemiddelde stijging van 5,6% per jaar in die periode. En dat is veel meer dan de gewone inflatie voor huishoudens (want die was 2%).

Afbeelding 6.5 Index productieprijzen gebouwen budgetsector (prijsniveau 1995) exclusief btw, bron CBS

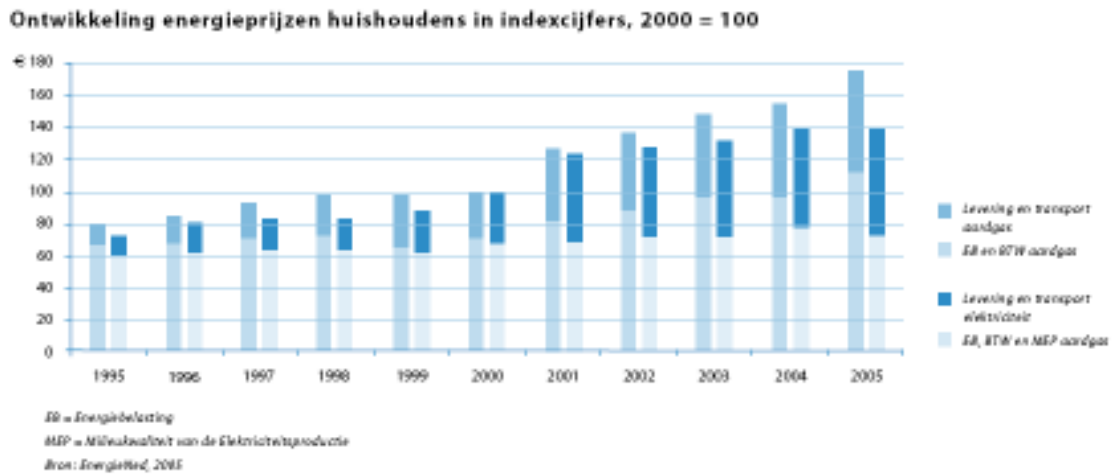
Kostenontwikkeling energie

Een nieuwe sporthal verbruikt op jaarbasis gemiddeld 38.000 m³ gas en een elektriciteitsverbruik van 130.000 kWh is niet ongebruikelijk. Een sporthal heeft dus een wat hoger energiegebruik dan een gemiddeld huishouden. Voor energie bestaan allerlei indexen. Grootverbruikers hebben een voordeliger tarief dan kleinverbruikers. In de publicatie Cijfers en tabellen 2007 van Novem is een grafiek opgenomen die de kostenstijging laat zien van energieprijzen tussen 1995 en 2005. De grafiek heeft wel betrekking op consumentenverbruik, maar de trend is ook toepasbaar voor grootverbruik. De afbeelding laat de energieprijzen zien waarbij als index het jaar

⁹ Het is (zeker de afgelopen decennia) zeer gebruikelijk geweest om de CPI afgeleide index als richtlijn te hanteren bij huurcontracten en dergelijke.

2000 op 100 is gesteld. Uit de cijfers van Novem blijkt dat de energieprijzen voor huishoudens tussen 1995 en 2005 ruwweg zijn verdubbeld (index 2000=100).

Afbeelding 6.6 Ontwikkeling energieprijzen huishoudens (bron Novem)

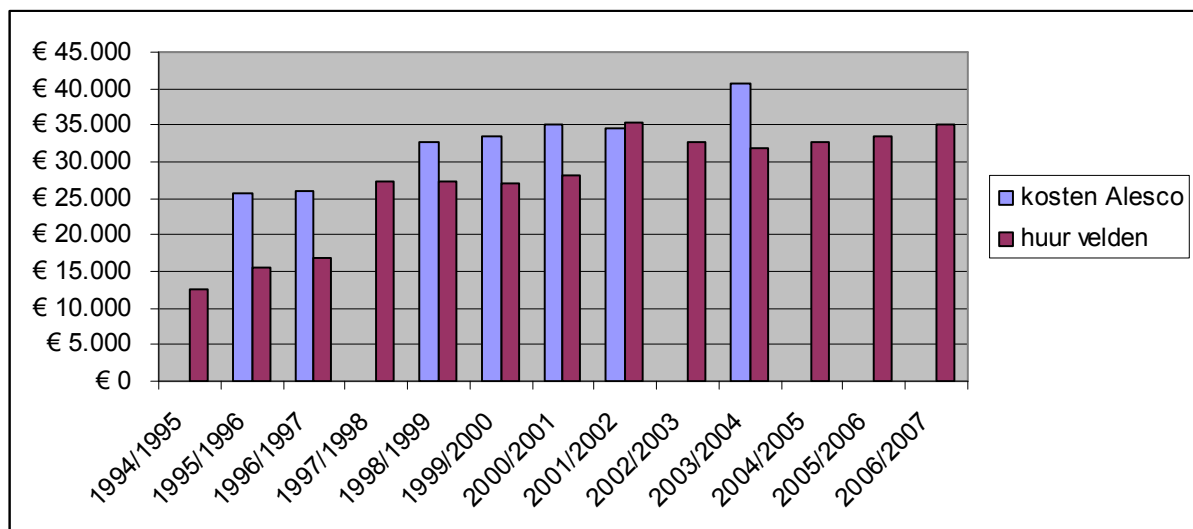

Tot dusverre zijn algemene kostenontwikkelingen gepresenteerd (Nederland). Afbeelding 6.7 toont gegevens voor Midden-Drenthe. Afbeelding 6.7 laat de ontwikkeling zien van:

- de onderhoudskosten (cultuurtechnisch onderhoud) die Alesco in rekening brengt bij de stichting Sportpark Noordwest;
- en de huurprijzen van het sportpark (aan de verenigingen).

De onderhoudskosten zijn in de periode 1995/1996 tot en met 2003/2004 met gemiddeld 7,4% gestegen. De huurtarieven die de stichting Sportpark Noordwest in rekening brengt bij de verenigingen zijn in dezelfde periode gestegen met 13% per jaar. Absoluut gezien stegen de onderhoudskosten met circa € 15.000 en dat is ook ongeveer de stijging geweest in huurtarief.

Afbeelding 6.7 Kosten Alesco voor onderhoud sportpark Noordwest en huurtarief dat verenigingen betalen voor het sportpark (van enkele jaren ontbreken gegevens).

Concluderend kunnen we stellen dat de CPI index voor alle huishoudens bij lange na niet voldoet om de prijsstijging uit te drukken voor exploitatie en onderhoud van sportparken en sporthallen. Het civieltechnisch onderhoud is met 7% per jaar gestegen. De bouwindex laat een stij-

ging zien van 5,6% en de energieprijzen zijn verdubbeld in de periode 1995-2005. De energiestijging bij sportparken/sporthallen zal nog nader moeten worden uitgezocht, maar we gaan er van uit dat hier ook sprake is geweest van een aanzienlijke stijging.

6.6 Tarieven en subsidies

De belangrijkste subsidie binnen de gemeente is de jeugdledensubsidie en gehandicaptensubsidie. Daarnaast bestaan nog verschillende ondersteuningsmaatregelen. De keuzes voor toekomstige subsidies is afhankelijk van de nadere uitwerking van het sportstimuleringsbeleid en het gemeentelijke sportbudget. Subsidies zijn een instrument om realisatie van beleidsdoelen te stimuleren. Van de jeugdledensubsidie kan in de huidige vorm niet worden gezegd dat het jeugdsport actief stimuleert. Wat verenigingen met de subsidie doen is niet transparant. In de uitwerking van de sportnota zal een voorstel worden gedaan om de doelmatigheid van de jeugdledensubsidie te vergroten. We realiseren ons daarbij dat ongeacht de aanpassing een betrekkelijk kleine subsidie niet moet leiden tot onredelijke (zware) inspanningen bij verenigingen of gemeente.

De tarieven in de gemeente zijn historisch gegroeid en mede afgestemd op tarieven in omliggende gemeenten. Alle tarieven zijn sterk gesubsidieerd. Dat wil zeggen dat de gemeente een groot deel van de echte kosten subsidieert en de gebruiker maar een klein deel van de kosten betaalt. Het tarief voor een gymlokaal is aan de lage kant, voor een sporthal wordt een gangbaar tarief gehanteerd. Voor tennis maakt de gemeente nog wel kosten, maar ontvangt het geen inkomsten.

Tabel 6.3 Huidige tarieven (2007)

Voetbalveld per jaar	€ 841
Sporthal per uur voor verenigingen	€ 28,65 (18 uur+ ma-vrij) € 19,15 (daluren)
Gymlokaal per uur	€ 4,80
Zwembaden	
De Peppel (per keer bij 10 badenkaart)	€ 2,28 jeugd / € 2,81 volwassenen
De Smelte (per keer bij 20 badenkaart)	€ 1,35 jeugd / € 2,03 volwassenen

In de uitwerking zullen we bekijken of de tarieven aanpassing behoeven. Kostendekkendheid is absoluut geen beleidskeuze voor de gemeente. Als sprake is van aanpassing van tarieven, dan is de gedachte om geen drastische veranderingen door te voeren en als sprake is van behoorlijke aanpassing, dat over een ruime periode door te voeren. Tabel 6.4 geeft een overzicht van het verschil tussen inkomsten en kosten van de accommodaties voor de gemeente. Gemiddeld is de dekkingsgraad 34% (binnensport en buitensport exclusief zwembaden), dat wil zeggen dat 34% van de kosten worden gedekt door inkomsten en de gemeente 66% van de kosten draagt (zijnde een indirecte subsidie).

Tabel 6.4 Dekkingsgraad accommodaties (bedragen in €)

Begroting 2007	Totaal gymzalen	Totaal sportvelden	Totaal tennisbanen ¹⁰	Totaal sporthallen	Totaal zwembaden	Totaal excl. zwemmen	Totaal alle accommodaties
Dekking	72%	6%	0%	32%	33%	34%	33%
dekking exclusief kapitaallasten	85%	10%	0%	40%	41%	48%	44%

¹⁰ Geprivatiseerd en dus geen huurinkomsten voor de gemeente. Er zijn wel uitgaven. Zie ook tabel 4.2.

6.7 Voorstel speerpunten

Sportstimulering via onderwijs

Landelijk worden veel projecten ontwikkeld voor sportstimulering. Bij andere gemeenten die de nodige ervaring hebben opgedaan met bijvoorbeeld de Breedtesportimpuls, is te zien dat een veelgemaakte valkuil te maken heeft met hoge ambities en beperkte middelen. Meestal wil men teveel en verdeelt men het geld over alle gewenste projecten. Per deelproject is dan een bescheiden bedrag over en het effect is dan minimaal. Stimuleren van sport en bewegen is het meest effectief aan de onderkant: bij de jonge kinderen. Jong geleerd is oud gedaan is een spreekwoord dat hier zeker van toepassing is. Het basisonderwijs bereikt alle kinderen in de gemeente. Landelijk zijn er ideeën om te komen tot een duale aanstelling: een vakleerkracht voor bewegingsonderwijs in schooltijd en voor naschoolse sportactiviteiten. Een vakleerkracht kan groepsleerkrachten coachen, lesmateriaal ontwikkelen, kan aandacht geven aan die kinderen die het juist nodig hebben en kan buiten schooltijd een brug slaan tussen het onderwijs en sportverenigingen (of dorpsverenigingen). Voor het aanstellen van een vakleerkracht of sportconsulent moet rekening worden gehouden met een post van € 30.000 tot € 40.000 op jaarbasis.

Gehandicaptensubsidie ook voor sporten buiten de gemeente

Gehandicapte inwoners die buiten de gemeente sporten, komen tot dusverre niet in aanmerking voor de gehandicapten sportsubsidie. Deze regel geldt ook voor valide sporters; verenigingen buiten Midden-Drenthe krijgen geen subsidie als inwoners uit Midden-Drenthe daar sporten. Het voorstel is om deze beleidsregel aan te passen voor gehandicapte sporters omdat gehandicapten een behoorlijke achterstand hebben in sportdeelname. Voor de uitvoering ramen we een budget van maximaal € 5.000.

Versterken van de verenigingssport

Het vrijwilligerstekort is al jaren het grootste probleem bij veel sportverenigingen. Midden-Drenthe is daarin geen uitzondering. Een van de belangrijkste punten voor het toekomstige sportbeleid is versterken van verenigingen. Sporten in verenigingsverband heeft een meerwaarde door de sociale contacten, zelfwerkzaamheid en binding. Het is niet mogelijk om per vereniging een verenigingsmanager aan te stellen. Landelijk heeft NOC*NSF een vijftiental verenigingsmanagers aangesteld en een aantal grote verenigingen (meestal 700 leden of meer) hebben dat voorbeeld op eigen initiatief gevolgd. Wat in veel gemeenten ook plaatsvindt is het bieden van verenigingsondersteuning op projectmatige basis of door middel van cursussen en bijeenkomsten. Het aanstellen van een verenigingsondersteuner is in de ontwikkeling van deze nota besproken met verenigingen. Het draagvlak daarvoor is minder groot en ondersteuning op projectmatige basis lijkt daarom beter aan te sluiten bij de behoefte. We ramen daarvoor een budget van € 15.000 op jaarbasis.

Accommodaties voldoen in grote lijnen, met enkele aandachtspunten

Voor de buitensport volstaat het huidige aanbod, ook met een lichte groei van de bevolking. In een enkel geval is er wel behoefte aan uitbreiding van de trainingscapaciteit; kunstgras zou daarbij misschien een optie kunnen zijn. In een bepaalde situatie is behoefte aan uitbreiding van kleedlokalen (zie kader hieronder).

In de uitwerking wordt bekeken of bepaalde velden op termijn kunnen worden afgestoten. De capaciteit van sporthallen wordt 's avonds bijna volledig benut (alleen na 22.00 uur nog enige ruimte). Een optie is dat op termijn een gymlokaal wordt vervangen voor een sportzaal (een tussenmaat tussen een gymzaal en een sporthal).

Indicatie uitbreiding kleedaccommodaties

Voor een kleedaccommodatie hanteert NOC*NSF 30 m². Uitgaande van een bouwprijs van € 1.500 (ex btw) per m² zijn de kosten van een kleedkamer € 45.000. Bij vier kleedkamers geeft dat een kostenpost van € 180.000. Op jaarbasis is dat een kostenpost voor rente en afschrijving van € 11.000 (annuitaire financiering voor 40 jaar tegen 5,5%). Daarboven op komen kosten voor onderhoud, energie, verzekeringen en publieke heffingen.

Indicatie kunstgras

Voor een kunstgras voetbalveld moet men rekening houden met een investeringsbedrag van € 450.000 exclusief btw. De jaarlijkse exploitatielasten liggen bij kunstgras op een niveau tussen de € 40.000 en € 45.000. De kosten van kunstgras zijn meestal drie keer zo hoog als een natuurgrasveld.

In 2008 - 2009 een afzonderlijke evaluatie naar de verzelfstandiging of privatisering van sportaccommodaties

In de gemeente bestaan grofweg drie situaties:

- sportparken geprivatiseerd
- sportparken waar gemeente de velden onderhoudt en de vereniging de kleedaccommodaties
- sportparken waar de gemeente velden en kleedaccommodaties onderhoudt.

De gemeente kan kiezen voor;

- handhaven van de bestaande verschillen;
- handhaven van verschillen met dien verschil dat verenigingen die kleedaccommodaties zelf onderhouden worden gecompenseerd voor de toekomstige kosten die een gevolg zijn van (wettelijk) opgelegde aanpassingen van accommodaties;
- uniformeren en alle sportparken privatiseren;
- uniformeren en alle sportparken weer door de gemeente laten exploiteren.

Op dit moment zijn de financiële en andere consequenties van de opties niet volledig in kaart te brengen. Als we kijken naar privatisering, dan zou dat betekenen dat de interne kosten van de ambtelijke organisatie wegvallen (=besparing). In tabel 6.5 is dat de post overhead (€ 26.932). Maar de post inkomsten huur (€ 19.5820) valt eveneens weg. Het voordeel voor de gemeente is klein en het is te verwachten dat privatisering en de daaruit voortkomende onderhandelingen leiden tot veel hogere eenmalige kosten voor de gemeente.

Een aparte evaluatie kan de voor- en nadelen per optie in kaart brengen. De geprivatiseerde verenigingen hebben tijdens de ontwikkeling van deze nota aangedrongen op een evaluatie op korte termijn. Tot die tijd blijft de huidige situatie gehandhaafd en dat betekent ook dat de gemeente geprivatiseerde verenigingen helpt wanneer het maatschappelijk belang dat vraagt en de gemeente een oplossing kan bieden.

Tabel 6.5 Overzicht kosten en baten sportcomplexen verdeeld naar de drie type accommodaties

Begroting 2007	vereniging of stichting onderhoudt				gemeente exploiteert velden en vereniging de kleedaccommodatie			gemeente exploiteert kleedaccommodaties en velden				Totaal sportvelden- en terreinen
	Hooghalen	NW Beilen	sportcomplex Wijs-ter	korfbalacc. Beilen	Hoogersmilde	Smilde	Bovensmilde	Hijken	Nw-Balinge	sportcomplex W'bork	sportcomplex Witteveen	
Inkomsten												
Huur en pachten overig					2.554	3.421	2.559	1.700	2.548	5.100	1.700	19.582
Huur onderwijs												0
verhuur psz												0
verhuur kantine												0
vergoeding energie								1.220	2.098	5.075	2.918	11.311
Overig												0
Totaal inkomsten	0	0	0	0	2.554	3.421	2.559	2.920	4.646	10.175	4.618	30.893
Uitgaven												
personeels-kosten												
Energie						132		3.698	6.353	12.629	3.142	25.954
overige uitgaven												0
onderhoud gebouwen								2.380	3.195	7.849	1.322	14.746
onderhoud velden					8.405	13.440	11.775	4.287	3.928	5.838	3.209	50.882
onderhoud werk vz.schap					4.253	10.921	2.428	7.525	9.713	22.568	5.464	62.872
Schoonmaak						1.705						1.705
water/zuiveringslasten						190		711	1.650	2.553	707	5.811
Belastingen						219		860	515	349	463	2.406
doorberek. Kp verzekeringen						30	1.271	268	857	837	253	3.516
overig/(expl.)bijdrage	26.773	44.017	34.034	8.595								113.419
Overhead	512	365	365	1.827	2.879	2.879	6.533	2.879	2.907	2.907	2.879	26.932
Totaal uitgaven	27.285	44.382	34.399	10.422	15.537	29.516	22.007	22.608	29.118	55.530	17.439	308.243
Kapitaallasten		133.122	55.036	19.157	1.078	6.080	3.237	0	2.198	2.649	546	223.103
Totaal saldo	-27.285	-177.504	-89.435	-29.579	-14.061	-32.175	-22.685	-19.688	-26.670	-48.004	-13.367	-500.453
Totaal saldo ex kap	-27.285	-44.382	-34.399	-10.422	-12.983	-26.095	-19.448	-19.688	-24.472	-45.355	-12.821	-277.350
Dekking	0%	0%	0%	0%	15%	10%	10%	13%	15%	17%	26%	6%

Subsidieaanpassing: meer letten op doelmatigheid van de subsidie

In de uitwerking van de sportnota zal een voorstel worden gedaan om de doelmatigheid van de jeugdledensubsidie te vergroten. We zullen daarbij in ogenschouw nemen een betrekkelijk kleine subsidie niet moet leiden tot onredelijke (zware) inspanningen bij verenigingen of gemeente.

Tarieven afstemmen op exploitatiekosten met mogelijk (niet drastische) aanpassing

In de uitwerking zullen we bekijken of de tarieven aanpassing behoeven. Kostendekkendheid is absoluut geen beleidskeuze voor de gemeente. Als sprake is van aanpassing van tarieven, dan is de gedachte om geen drastische veranderingen door te voeren en als sprake is van behoorlijke aanpassing, dat over een ruime periode door te voeren.

6.8 Vervolg

De ontwikkeling van de sportnota verloopt in drie fasen: een analyse (deel 1), de ontwikkeling van een visie (deel 2) en de uitwerking (deel 3). Het huidige document bevat de analyse (hoofdstuk 2 tot en met 5) en de visie (hoofdstuk 6). Dit document zal worden besproken in de Raadscommissie (22 mei) en daarna met verenigingen en overige geïnteresseerden (4 juni onder voorbehoud). Daarna zal de nota worden bijgesteld en verschillende onderdelen worden uitgewerkt.

Toevoeging 21 november 2007:

Dit document maakt als deel 1 onderdeel uit van de sportnota. Deel 2 is de uitvoeringsnota die vanuit de gemeentelijke organisatie zelf is geschreven. Beide delen gaan als “de sportnota” eerst voor een reactie naar het veld, vervolgens – eventueel aangepast op basis van de reacties uit het veld – met een collegeadvies naar de raadscommissie en de gemeenteraad.

Bijlage 1

Aanwezigen tijdens sportdiscussie-avonden in Smilde, Westerbork en Beilen

Naam	Vereniging
Winfried Vermeulen	G.W.B.
Ewald v.d. Blij	Witteveense Boys '87
Marian Holwerda	Trimclub Rijlust Westerbork
Matthijs Jansen	Judovereniging Kubi Nage
Dineke Klaucke	Haôler Ruters
Jeannet Veenhuis	Haôler Ruters
Klaasje Kanon	Bel. vereniging Dorp Westerbork
I.H. Mellema	Bel. vereniging Dorp Westerbork
Liesbeth Wolbers	Sportvereniging Eendracht Elp
Etty Bos	Zwemvereniging De Valken
Lambert Delfing	IJsvereniging De Boswal
Remmy Geuzinge	Gymnastiekvereniging VKW
Ina Berenschot	Gymnastiekvereniging VKW
Bart de Vries	Tennisvereniging Smalhorst-Beilen
Taco van den Heiligenberg	Tennisvereniging Smalhorst-Beilen
Wim Boer	VKW
Gerrie de Rouw	VKW
Pieter de Lange	Gemeente Midden-Drenthe
Gerrit v. Brakel	Badmintonclub Westerbork
Ruud Priem	Badmintonclub Westerbork
Genardus Schalk	Smildeger Kampioenschappen
Harm Pepping	Smildeger Kampioenschappen
Jannes Meinders	Smildeger Kamp
Annemiek Smegen	Queno fitness & Dance
Alex Kruize	Queno fitness & Dance
Kees Wielink	SV Nieuw Balinge
Marian Radix	Chr. Gymnastiekvereniging SSS Smilde
Erik Stoffers	Chr. Gymnastiekvereniging SSS Smilde
Fons van Tol	Dorpsraad Smilde
Ed Engelen	VV Smilde '94

G. Pieters	SV Hoogersmilde
Jan Luring	SV Hoogersmilde
A. Koopmans	SV Hoogersmilde
J.H. Koster	Z&PC Najade
K. v.d. Rijst	Z&PC Najade
Jelke Nijboer	TV 't Kyllot
Geri Datema	Gym vereniging Fit
Roelof Dolsma	Gym vereniging Fit
Ina Tol	Gym vereniging Fit
Pieter de Lange	Gemeente Midden Drenthe
Roelof Smit	VV Beilen
Jan Jelsma	VV Beilen
Lambert Hoving	VV Beilen/Stichting sportpark Noord West
Wieb Polman	VV Beilen
Gerard Garst	S.V. Halen afd. korfbal
Geert Prins	De Stroom
Henk Vrieling	De Spatters
Bart de Vries	Stichting Sportvoorzieningen Wijster
Jan Egbert Ipema	Stichting Sportvoorzieningen Wijster
E.J. Bos	De Spatters
Wim Stevens	Fit Boys